

PRZYRODA GMINY CIASNA

Woda, źródło życia

PRZYRODA GMINY CIASNA

Woda, źródło życia

Wydawca:

Gmina Ciasna

ul. Nowa 1a

42-793 Ciasna

Fotografie:

Radostaw Gruca

Katarzyna Płuciennik: str. 8, 13, 14, 26-27, 36-37, 44-45, 52, 61, 68-69, 103

Martyna Brzuzy: str. 6

Teksty:

Wojciech Gałosz

Druk:

Drukarnia Sil-Veg-Druk

© Gmina Ciasna

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Przedruk i kopiowanie jedynie za zgodą Wydawcy.

Wojewódzki FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ w KATOWICACH

Wydanie interaktywnego albumu o walorach środowiska naturalnego Gminy Ciasna zostało dofinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Ciasna 2024

SZANOWNI PAŃSTWO

Przekazuję na Państwa ręce album ukazujący przyrodę Gminy Ciasna. Wysoki stopień zalesienia, park krajobrazowy, rezerваты przyrody, duża ilość stawów, potoków i strumyków sprawia, iż gmina należy do bardzo atrakcyjnych obszarów północnej części województwa śląskiego. Jako mieszkańcy tych terenów, powinniśmy być dumni z bezcennego skarbu gminy jakim pozostaje przyroda - bogactwo gatunkowe ptaków i zwierząt. Na terenie gminy można spotkać ptaki: orła bielika, bociana czarnego, żurawia, czaplę, bąka, zimorodka. Liczne ssaki: dzika, bobra, kunę, nietoperza, sarnę, jelenia. Występuje wiele gatunków ptaków i gadów: kumak nizinny, rzekotka drzewna, traszka, jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec czy żmija. Flora gminy jest równie bogata, świadczą o tym dwa rezerваты przyrody Łęg nad Młynówką oraz Cisy koło Sierakowa Śląskiego. Jednocześnie część terenów gminy leży w Parku Krajobrazowym Lasy nad Górną Liswartą. Na terenie możemy odnaleźć pomnikowe drzewa przekraczające obwód pnia 3m są to głównie dęby, lipy i buki. Pomimo intensywnego rozwoju zachowujemy równowagę między potrzebami ludzi, a ochroną przyrody. Rozwiązywanie zagrożeń ekologicznych jest priorytetem – dlatego bierzemy udział w różnych programach, aby Gmina Ciasna pozostawała przyjaznym miejscem nie tylko dla ludzi, ale i przyrody.

mgr inż. Zdzisław Kulej

Wójt Gminy Ciasna

WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIA PRZYRODNICZE

Współczesne zagrożenia wynikają głównie z działalności człowieka oraz zmian klimatycznych. Mimo że gmina charakteryzuje się sporymi enklawami obszarów leśnych i naturalnych ekosystemów, to istnieje kilka kluczowych zagrożeń, które wpływają na lokalną przyrodę.

Urbanizacja i rozbudowa infrastruktury

Rozwój infrastruktury drogowej i zabudowy mieszkaniowej może prowadzić do fragmentacji istniejących siedlisk naturalnych. Rozbudowa osiedli i dróg często wiąże się z wycinką lasów, osuszaniem terenów podmokłych czy zmianą przeznaczenia ziemi rolniczej, co negatywnie wpływa na populacje lokalnych zwierząt i roślin. Fragmentacja siedlisk może zakłócać szlaki migracyjne zwierząt i ograniczać ich przestrzeń życiową.

Utrata terenów zieleni

Mimo że gmina posiada rozległe obszary leśne, presja gospodarcza na tereny zadrzewione w postaci wycinki drzew, zarówno na potrzeby przemysłu drzewnego jak i rolnictwa, stanowi kolejne zagrożenie dla ekosystemu. Usuwanie zadrzewień oraz obszarów porośniętych krzewami wpływa nie tylko na zmniejszenie liczby drzew, ale także prowadzi do erozji gleby, zmian w mikroklimacie i utraty różnorodności biologicznej.

Zanieczyszczenie wód

Płynącą granicą gminy rzeka Liswarta oraz inne mniejsze ciek wodne są narażone na zanieczyszczenie, które wynika głównie z intensywnego rolnictwa oraz niewłaściwego gospodarowania

odpadami. Stosowanie pestycydów, herbicydów i nawozów sztucznych na polach uprawnych może prowadzić do ich spływania do rzek i stawów, co przyczynia się do zanieczyszczenia wód. Skutkiem tego może być eutrofizacja, czyli nadmierny rozwój glonów, który ogranicza ilość tlenu w wodzie i zagraża życiu wodnych organizmów, takich jak ryby i bezkręgowce.

Zmiany klimatyczne

Obszar gminy, jak wiele innych miejsc na świecie, doświadcza skutków zmian klimatycznych, które mogą wpływać na lokalne ekosystemy. Wzrost temperatur, dłuższe okresy suszy oraz intensywniejsze opady deszczu prowadzą do zmiany warunków siedliskowych. Susze mają negatywny wpływ na lasy i rolnictwo a także obniżają poziom wód gruntowych, co z kolei wpływa na ekosystemy wodne i mokradła. Ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak nawałnice czy silne wiatry, mogą prowadzić do uszkodzenia lasów i zniszczenia siedlisk.

Intensywne rolnictwo

Rolnictwo choć stanowi ważny element lokalnej gospodarki, może być zagrożeniem dla przyrody, zwłaszcza gdy jest prowadzone intensywnie. Używanie chemikaliów rolniczych, nadmierna eksploatacja gleb oraz zmiana krajobrazu rolniczego (np. likwidacja miedz czy zadrzewień śródpolnych czy małych zbiorników wodnych) mogą negatywnie wpływać na bioróżnorodność. Intensywne rolnictwo przyczynia się również do degradacji gleby i zubożenia środowiska naturalnego, co ma negatywne skutki dla wielu gatunków roślin i zwierząt.

Na poprzedniej stronie:
Letnie Jaskry wodne
nad Liswartą.

Inwazyjne gatunki

Na terenie gminy, podobnie jak w innych częściach Polski, występuje problem inwazji gatunków obcych. Gatunki takie jak rdestowiec ostrokończysty, nawłóć kanadyjska i nawłóć późna rozprzestrzeniają się w naturalnych siedliskach, wypierając rodzime gatunki roślin i zmieniając strukturę lokalnych ekosystemów. Wpływa to negatywnie na bioróżnorodność oraz funkcjonowanie ekosystemów, które nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z konkurencją ze strony inwazyjnych gatunków.

Nadmierna turystyka i rekreacja

Chociaż turystyka może być ważnym elementem lokalnej gospodarki, intensywne, przekraczające pojemność środowiska wykorzystanie terenów rekreacyjnych, takich jak lasy, ścieżki rowerowe czy stawy, może prowadzić do degradacji przyrody. Nadmierny ruch turystyczny, zwłaszcza w delikatnych ekosystemach, może prowadzić do zadeptywania

roślinności, płoszenia dzikiej fauny oraz zanieczyszczenia środowiska odpadami. Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej, np. koszy na śmieci, toalet czy wyznaczonych miejsc do biwakowania, może nasilać te problemy.

Podsumowanie

Współczesne zagrożenia dla przyrody wynikają głównie z działań człowieka i zmian klimatycznych, ale także z półnaturalnych procesów, takich jak rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków. Zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska jest kluczowe dla przyszłości tego obszaru. Wycinanie lasów stanowi zagrożenie dla bioróżnorodności, a dojrzałe drzewa potrafią spowolnić spływ wody deszczowej i zatrzymują jej duże ilości zarówno w obrębie koron, jak i korzeni. Wprowadzenie zrównoważonych praktyk rolniczych, odpowiedzialnego zarządzania wodami oraz ochrona cennych ekosystemów może pomóc w minimalizowaniu tych zagrożeń.

Rdestowiec (*Reynoutria Houtt.*) – roślina pochodząca z dalekiego wschodu. Gatunek inwazyjny, groźny dla rodzimej przyrody.

INNOWACYJNE ROZWIĄZANIA PROEKOLOGICZNE

Na terenie gminy, podobnie jak w wielu innych regionach, rośnie świadomość ekologiczna i potrzeba wdrażania proekologicznych rozwiązań, które pomagają w zrównoważonym rozwoju i ochronie środowiska. Oto kilka innowacyjnych inicjatyw i działań, które zostały podjęte lub są rozwijane w Gminie Ciasna:

1. Energia odnawialna – instalacje fotowoltaiczne

Jednym z kluczowych proekologicznych rozwiązań, które stają się coraz bardziej popularne, jest wykorzystanie energii odnawialnej, zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych. Wiele budynków, zarówno prywatnych jak i publicznych, zostało wyposażonych w panele słoneczne, co pozwala na pozyskiwanie energii w sposób czysty i zrównoważony. Instalacje te przyczyniają się do obniżenia emisji CO₂ oraz redukcji kosztów energii, co jest korzystne zarówno dla środowiska jak i dla budżetów mieszkańców i instytucji. Współpraca z programami rządowymi i europejskimi umożliwia dofinansowanie takich inwestycji.

2. Ekologiczne ogrzewanie – wymiana kotłów na niskoemisyjne

Gmina aktywnie uczestniczy w programach wymiany starych, wysokoemisyjnych pieców węglowych na nowoczesne, ekologiczne źródła ciepła, takie jak kotły gazowe, pompy ciepła czy ogrzewanie elektryczne. Dzięki takim działaniom zmniejsza się poziom smogu i zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Wspieranie mieszkańców w finansowaniu wymiany pieców przez dotacje z programów antysmogowych jest istotnym elementem proekologicznej polityki gminy.

3. Gospodarka odpadami – systemy segregacji i recyklingu

W gminie rozwijany jest nowoczesny system gospodarki odpadami, oparty na segregacji odpadów na różne frakcje (papier, szkło, metale i plastik, odpady biodegradowalne). Dzięki temu możliwe jest efektywne przetwarzanie i recykling surowców, co zmniejsza ilość odpadów trafiających na składowiska. Wprowadzenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) umożliwia mieszkańcom łatwy dostęp do miejsca, gdzie mogą oddać odpady problemowe, takie jak elektrośmieci, w sposób bezpieczny dla środowiska.

4. Zrównoważone rolnictwo – uprawy ekologiczne

W gminie coraz większą popularność zyskuje zrównoważone i ekologiczne rolnictwo. Niektórzy lokalni rolnicy decydują się na przechodzenie na metody produkcji przyjazne środowisku, unikając pestycydów i sztucznych nawozów, co przyczynia się do ochrony gleby, wód gruntowych oraz bioróżnorodności. Uprawy ekologiczne są promowane zarówno w kontekście zdrowia ludzi jak i dbałości o środowisko, a lokalne produkty zyskują na wartości w oczach konsumentów.

5. Ochrona zasobów wodnych – mała retencja

W odpowiedzi na zmiany klimatyczne, które prowadzą do długotrwałych susz i gwałtownych opadów deszczu, gmina wdraża systemy małej retencji. Polegają one na tworzeniu i odbudowie małych zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych i stawów, które pomagają w ma-

gazynowaniu wody deszczowej. Takie działania przyczyniają się do poprawy bilansu wodnego regionu oraz przeciwdziałają skutkom suszy, co ma szczególne znaczenie dla rolnictwa i lokalnych ekosystemów.

6. Zielone tereny rekreacyjne i ochrona bioróżnorodności

Gmina aktywnie rozwija tereny zielone i przestrzenie rekreacyjne w sposób przyjazny dla środowiska. Tworzenie parków, ścieżek przyrodniczych oraz miejsc odpoczynku jest realizowane z myślą o ochronie bioróżnorodności. Dbą się o to, aby wprowadzane nasadzenia były zgodne z naturalnym krajobrazem regionu, a także o to, by nowe inwestycje minimalizowały ingerencję w środowisko. Takie podejście wspiera rozwój lokalnych ekosystemów i przyczynia się do ochrony zagrożonych gatunków roślin i zwierząt.

7. Programy edukacyjne i świadomość ekologiczna

Ważnym elementem proekologicznych działań na terenie gminy są inicjatywy edukacyjne skierowane do mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży. Organizowane są warsztaty, spotkania i projekty edukacyjne, które promują zachowania ekologiczne, takie jak oszczędzanie energii, segregacja odpadów czy dbanie o zasoby naturalne. Celem tych działań jest budowanie świadomości ekologicznej oraz promowanie postaw proekologicznych w codziennym życiu.

8. Budki dla ptaków

Rozwieszanie budek dla ptaków, w tym szczególnie dla jerzyków, jest jednym z proekologicznych działań podejmowanych w wielu gminach, w tym również w Gminie Ciasna. Takie inicjatywy mają na celu wspieranie lokalnej fauny, a także pomagają w zachowaniu równowagi ekologicznej i ochronie gatunków zagrożonych z powodu zmian w ich naturalnych siedliskach.

Wraz z postępującą urbanizacją, rozbudową miast i wsi oraz modernizacją budynków, ptaki tracą wiele swoich naturalnych siedlisk lęgowych. W szczególności jerzyki, które dawniej

zakładały gniazda w szczelinach budynków, mają obecnie trudności ze znalezieniem odpowiednich miejsc do zakładania gniazd. Termoizolacja budynków, zamykanie otworów wentylacyjnych i likwidacja luk w murach powodują, że ptaki te tracą miejsca do rozrodu.

Rozwieszanie budek dla ptaków, w tym dla jerzyków, jest więc prostym, ale skutecznym rozwiązaniem, które pomaga odtworzyć ich naturalne środowisko lęgowe. Budki te nie tylko zapewniają ptakom schronienie i bezpieczne miejsce do zakładania gniazd, ale także pomagają w ochronie populacji ptaków, które mogą być zagrożone z powodu braku miejsc do lęgów.

Jerzyki są ptakami szczególnie cenionymi ze względu na ich zdolność do eliminowania ogromnych ilości owadów, w tym komarów i much, co czyni je niezwykle pożytecznymi w naturalnym ekosystemie. W ciągu jednego dnia jerzyk potrafi zjeść nawet do 20 tysięcy owadów, co ma ogromne znaczenie w walce z uciążliwymi owadami, zwłaszcza na terenach zamieszkałych przez ludzi.

Jerzyki spędzają niemal całe swoje życie w powietrzu – potrafią latać przez kilka miesięcy bez przerwy, a na ziemię wracają jedynie na czas składania jaj i wychowywania młodych. To właśnie dlatego potrzebują specjalnych budek lęgowych, które można zamontować na budynkach lub w miejscach, gdzie ptaki te czują się bezpiecznie i gdzie mają dostęp do przestrzeni powietrznej.

Budki dla jerzyków różnią się nieco od tradycyjnych budek dla innych ptaków. Są one zazwyczaj wąskie i wydłużone, z małym otworem wlotowym, dostosowanym do wielkości jerzyka. Takie budki montuje się na wysokościach od 5 do 10 metrów nad ziemią, najlepiej na ścianach budynków, które są dobrze nasłonecznione i wolne od zagrożeń, takich jak drapieżniki.

Ważnym aspektem przy wieszaniu budek dla jerzyków jest wybór odpowiedniego miejsca. Jerzyki preferują budynki w pobliżu otwartych przestrzeni, takich jak parki, łąki czy pola, gdzie mogą polować na owady. Montaż budek powinien być także skierowany w stronę, która

zapewnia ptakom odpowiednią ochronę przed wiatrem i deszczem – najczęściej zaleca się południową lub wschodnią stronę budynku.

W Gminie Ciasna, podobnie jak w innych miejscach, działania związane z rozwieszaniem budek dla ptaków wpisują się w szerszą strategię ochrony środowiska. Tego typu inicjatywy często są organizowane we współpracy ze szkołami czy społecznościami, co pozwala na edukację i angażowanie mieszkańców w dbanie o lokalną przyrodę.

9. Hotele dla pszczoł

Hotele dla pszczoł, czyli specjalne konstrukcje mające na celu zapewnienie schronienia i siedlisk dla owadów zapylających, zyskują coraz większą popularność w wielu miejscach. Te proste, ale niezwykle ważne narzędzia ekologiczne pomagają w ochronie dzikich owadów zapylających, które odgrywają kluczową rolę w zachowaniu bioróżnorodności i w produkcji rolnej.

Dziko żyjące pszczoły i inne owady zapylające, takie jak trzmiele, motyle czy muchówki, mają kluczowe znaczenie dla ekosystemów, ponieważ uczestniczą w zapylaniu roślin, w tym także tych, które są uprawiane na potrzeby rolnictwa. Ponad 80% roślin kwitnących jest zapylanych przez owady, a ich rola w produkcji żywności jest nieoceniona.

Niestety, w ostatnich latach populacje dzikich zapylaczy ulegają drastycznemu zmniejszeniu. Główne przyczyny tego zjawiska to m.in. intensywne rolnictwo, zanik naturalnych siedlisk, stosowanie chemikaliów w szczególności pestycydów oraz zmiany klimatyczne. Zmniejszenie liczby odpowiednich miejsc do gniazdowania również ma negatywny wpływ na te owady, ponieważ coraz trudniej im znaleźć naturalne schronienia, np. w spróchniałych drzewach czy szczelinach w ziemi. W związku z tym montaż hoteli dla pszczoł jest prostym, lecz skutecznym sposobem na pomoc dzikim zapylaczom.

Hotele dla pszczoł to specjalne konstrukcje składające się z wielu małych komór i otworów, które imitują naturalne siedliska owadów. Są one

projektowane głównie dla pszczoł samotnic (np. murarki ogrodowej), które w przeciwieństwie do pszczoł miodnych, nie żyją w dużych rojach, ale prowadzą samotny tryb życia. Hotele mogą być wykonane z naturalnych materiałów, takich jak drewno, bambus, trzcinowe łodygi, szyszki czy cegły z otworami, które są idealnymi miejscami do zakładania gniazd przez owady.

Każda komora w hotelu dla pszczoł może służyć owadom jako miejsce do składania jaj. Pszczoły samotnice składają jaja w poszczególnych komorach, a następnie zasklepiają je błotem lub innym materiałem, tworząc bezpieczne środowisko dla swoich larw. Larwy w komorach rozwijają się przez kilka miesięcy, po czym młode pszczoły opuszczają hotel i rozpoczynają swój cykl życia na nowo.

Hotele dla pszczoł nie tylko zapewniają owadom bezpieczne miejsca do gniazdowania, ale także pomagają w edukacji mieszkańców na temat roli owadów zapylających w ekosystemie. Wspierają ochronę tych pożytecznych owadów i jednocześnie promują ekologiczne podejście do zarządzania terenami zielonymi

Hotel dla pszczoł
w Sierakowie Śląskim

PRZYRODA GMINY CIASNA

Gmina Ciasna, położona w województwie śląskim, charakteryzuje się malowniczymi krajobrazami oraz bogactwem przyrody. Leży na granicy dwóch jednostek opisywanych jako Obniżenie Liswarty i Próg Woźnicki, co sprawia, że jej teren obejmuje zróżnicowane ukształtowanie terenu. W gminie dominują obszary rolnicze, lasy oraz niewielkie kompleksy wodne, co sprzyja różnorodności biologicznej.

W gminie spory obszar zajmują lasy, głównie sosnowe i mieszane, które są częścią większego kompleksu leśnego – Lasów Lublinieckich. Lasy te są siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt, co czyni je ważnym elementem ekosystemu. Znajdują się tu także ścieżki spacerowe i rowerowe, które zachęcają mieszkańców oraz turystów do aktywnego wypoczynku na łonie natury.

Obszary dzikiej przyrody na terenie gminy sprzyjają bogatej faunie i florze. Można tu spotkać gatunki zwierząt typowe dla środkowej Polski. Występują tu również rośliny chronione, np. niektóre gatunki storczyków, które można spotkać na bardziej wilgotnych łąkach i w lasach.

Chociaż Gmina Ciasna nie obejmuje tak znaczących form ochrony przyrody jak parki narodowe, to w jej granicach znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, objęte lokalnymi formami ochrony. Przykładem może być Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą czy rezerwat przyrody „Cisy koło Sierakowa”. Został on utworzony w 1957 roku w celu ochrony starodrzewu bukowego w obrębie, którego jest stanowisko cisów. Ten ostatni gatunek drzewa jest wyjątkowo rzadki w naszych lasach. Przez wieki został wytępiony ze względu na cenne drewno i teraz można go odnaleźć w nielicznych miejscach jak właśnie obszar tego rezerwatu.

Ciekawym miejscem jest rezerwat „Łęg nad Młynówką”, który równocześnie jest obszarem Natu-

ra 2000 i obejmuje dobrze zachowane, cenne lasy łęgowe bogate w gatunki roślin i zwierząt. Z jego terenu spisano 120 gatunków roślin, w tym chronione liczydło górskie, wawrzynek wilczełyko i storczyki – kukułka Fuchsa i listera jajowata. Na terenie rezerwatu znajdują się dwa pomnikowe drzewa – wiąz szypułkowy i jesion wyniosły.

Gmina Ciasna bogata jest w pomniki przyrody, z których większość to wiekowe drzewa rosnące w obrębie zabytkowej zieleni parkowej dawnych pałaców. Ciekawymi, wyróżniającymi się obiektami są Dąb Napoleona i Diabelski Kamień, z którymi wiążą się liczne opowieści. W przypadku tego pierwszego mówi się, że w 1812 roku odpoczywał pod nim sam Napoleon Bonaparte. Diabelski Kamień zgodnie z ludowymi legendami miał być ciśnięty przez diabła ze szczytu Góry Świętej Anny.

Przez teren gminy przepływają mniejsze rzeki i strumyki, z których najważniejsza jest Liswarta. Rzeka ta nie tylko wpływa na krajobraz, ale jest także siedliskiem dla licznych gatunków ryb i innych organizmów wodnych. W gminie występują także mniejsze zbiorniki wodne, które są wykorzystywane rekreacyjnie, np. do wędkowania, ale przede wszystkim do hodowli ryb.

Hodowla ryb w Gminie Ciasna jest kultywowana od dawna, a jej podstawą są stawy hodowlane, które od wieków służyły do produkcji ryb, przede wszystkim karpia, ale także innych gatunków, takich jak szczupak czy lin. W przeszłości rybactwo było istotnym źródłem utrzymania wielu rodzin w okolicy, a stawy często miały również znaczenie w lokalnej gospodarce wodnej, pomagając regulować przepływ wód.

Tradycyjne metody hodowli ryb, które stosowano, oparte były na naturalnych warunkach środowiskowych, takich jak klimat, czysta woda i odpowiednie ukształtowanie terenu. Rybacy

Na poprzedniej stronie:
Urokliwe lasy Parku
Krajobrazowego „Lasy
nad Górną Liswartą”.

dbali o właściwe zarządzanie stawami, zapewniając odpowiednią rotację ryb oraz dbałość o jakość wód, co miało kluczowe znaczenie dla zdrowia hodowanych gatunków.

Do ważnych aspektów tej hodowli należała także troska o ekosystem wokół stawów, co pozwalało na utrzymanie harmonii między działalnością człowieka a naturą. Wiele stawów otaczały łąki i lasy, co sprzyjało zachowaniu różnorodności biologicznej w regionie. Obecnie stawy są również miejscami atrakcyjnymi dla dzikiej fauny takiej jak ptaki wodne, które znajdują tam schronienie.

Choć dzisiejsze technologie umożliwiają bardziej intensywną produkcję ryb, w gminie wiele gospodarstw rybackich nadal pielęgnuje tradycyjne metody. Hodowcy dbają o to, aby ryby były zdrowe i odżywiane w sposób zrównoważony, co ma znaczenie zarówno dla jakości mięsa, jak i dla lokalnego ekosystemu. Szczególnie ceniony w regionie jest karp, który ma duże znaczenie kulinarne, zwłaszcza w okresie świąt Bożego Narodzenia, kiedy stanowi jedno z najważniejszych dań na stołach mieszkańców.

Rybackstwo w tym regionie wiąże się z przekazywaniem wiedzy z pokolenia na pokolenie. Wiele rodzin zajmujących się hodowlą ryb kontynuuje działalność swoich przodków, co pokazuje, jak silnie zakorzeniona jest ta tradycja na tym terenie.

Stawy rybne w Gminie Ciasna pełnią także ważną funkcję ekologiczną, wspierając lokalny ekosystem wodny. Poza tym coraz częściej stają się one atrakcją turystyczną – amatorzy wędkarstwa mogą tu spędzać czas, łowiąc ryby w pięknych, spokojnych warunkach przyrodniczych. Dla mieszkańców oraz odwiedzających jest to również okazja do poznania tradycji regionu i spróbowania lokalnych rybnych specjałów.

Hodowla ryb to połączenie bogatej tradycji, współczesnych metod produkcji oraz dbałości o środowisko, co czyni ją integralną częścią życia lokalnej społeczności.

Lasy na terenie gminy, położonej w województwie śląskim, są niezwykle ważnym elementem krajobrazu i ekosystemu regionu. Obejmują różnorodne siedliska, które sprzyjają bogatej florze i faunie. Zarządzanie lasami, ich ochrona oraz zrównoważone użytkowanie stanowią kluczowe działania dla zachowania naturalnych walorów przyrodniczych tego terenu.

Lasy na terenie Gminy Ciasna w większości są własnością państwa i zarządzane przez Lasy Państwowe, które odpowiedzialne są za prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej. Najczęściej jest to zarządzanie przez lokalne nadleśnictwa, w tym przypadku przez Nadleśnictwo Lubliniec, które jest odpowiedzialne za opiekę nad terenami leśnymi w tej części województwa śląskiego.

Lasy w gminie są typowymi lasami nizin, z dominacją drzew iglastych, choć można również spotkać lasy mieszane i liściaste. Do najczęściej występujących gatunków drzew należą:

- **Sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*)** – stanowi większość drzewostanu w lasach regionu. Sosna jest typowym gatunkiem dla borów sosnowych, które dominują w tym regionie.
- **Świerk pospolity (*Picea abies*)** – choć w mniejszych ilościach, świerk występuje na bardziej wilgotnych stanowiskach.
- **Dąb szypułkowy (*Quercus robur*)** – dęby można spotkać w bardziej żyznych fragmentach lasów, często w lasach mieszanych.
- **Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*)** – występuje w lasach liściastych i mieszanych, często w towarzystwie innych drzew liściastych.
- **Brzoza brodawkowata (*Betula pendula*)** – brzozy są typowymi gatunkami pionierskimi, występują w młodszych drzewostanach i na terenach o gorszych warunkach glebowych.
- **Olsza czarna (*Alnus glutinosa*)** – pojawia się w miejscach wilgotnych, nad brzegami rzek i strumieni, tworząc tzw. łągi olszowe.

Lasy te stanowią ważne siedliska dla wielu gatunków zwierząt, zarówno tych pospolitych, jak i chronionych. Ze względu na bogactwo roślinności i zróżnicowanie siedlisk, można tu spotkać wiele interesujących przedstawicieli fauny.

- **Sarna europejska (*Capreolus capreolus*)** – częsty mieszkaniec lasów w Polsce, w tym także w Gminie Ciasna. Sarny są jednym z głównych ssaków kopytnych występujących w regionie.

- **Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*)** – większe kompleksy leśne są siedliskiem dla jeleni, które regularnie przemieszczają się w poszukiwaniu pożywienia.

- **Dziki (*Sus scrofa*)** – lasy pełnią ważną rolę jako miejsce schronienia dla dzików, które żerują głównie na leśnym runie.

- **Lis (*Vulpes vulpes*)** – lisy są typowymi drapieżnikami w ekosystemie leśnym, polującymi na drobne gryzonie i ptaki.

- **Borsuk (*Meles meles*)** – ssak ten jest często spotykany w bardziej spokojnych i odizolowanych częściach lasów.

- **Zając szarak (*Lepus europaeus*)** – choć częściej kojarzony z terenami otwartymi, można go spotkać także na obrzeżach lasów.

Lasy są również ważnym siedliskiem dla wielu gatunków ptaków. Gmina Ciasna to teren, gdzie można spotkać zarówno ptaki leśne, jak i te związane z terenami otwartymi.

- **Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*)** – typowy przedstawiciel lasów liściastych i mieszanych, którego łatwo rozpoznać po charakterystycznym stukaniu w pnie drzew.

- **Orzeł bielik (*Haliaeetus albicilla*)** – król przestworzy, największy ptak gniazdujący w Polsce.

- **Bocian czarny (*Ciconia nigra*)** – bardzo rzadki ptak zamieszkujący stare, odwiedzane przez człowieka lasy, żywiący się głównie rybami.

- **Żuraw (*Grus grus*)** – wydaje charakterystyczny głośny dźwięk zwany klangorem.

- **Bąk (*Botaurus stellaris*)** – chwytą ryby, czatując w płytkiej wodzie, rzadko lata.

- **Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*)** – sprawny łowca, którego uwadze nie umknie żaden gryzoń, będący jego ulubionym pokarmem.

- **Zimorodek (*Alcedo atthis*)** – żywy klejnot, spotkać go można nad brzegami zbiorników wodnych, gdzie poluje na ryby.

- **Kruk (*Corvus corax*)** – duże i inteligentne ptaki, które często można zobaczyć w lasach regionu.

- **Sowa uszata (*Asio otus*)** – lasy są naturalnym środowiskiem dla wielu gatunków sów, w tym sowy uszatej, która preferuje mieszane i iglaste lasy.

- **Sójka (*Garrulus glandarius*)** – ptak ten znany jest z tego, że gromadzi zapasy na zimę, zwłaszcza żołędzie i ukrywa je w różnych miejscach w lesie.

Lasy w gminie Ciasna są również siedliskiem wielu gatunków płazów i gadów:

- **Żaba trawna (*Rana temporaria*) i ropucha szara (*Bufo bufo*)** to wciąż jeszcze pospolite płazy, które spotkać można w wilgotnych miejscach lasów.

- **Jaszczurka żyworodna (*Zootoca vivipara*)** – występuje na obrzeżach lasów i w suchszych fragmentach terenów leśnych.

Lasy na terenie Gminy Ciasna są nie tylko źródłem surowców, ale przede wszystkim miejscem o wysokiej wartości przyrodniczej. Stanowią one schronienie dla wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym tych zagrożonych. Dlatego ważne jest, aby zachować to bogactwo dla rekreacji i edukacji mieszkańców oraz turystów. Dbłość o te ekosystemy jest kluczowa dla zachowania różnorodności biologicznej oraz zapewnienia zdrowego środowiska dla przyszłych pokoleń.

DZIEDZICTWO PRZYRODNICZE W OBIEKTYWIE

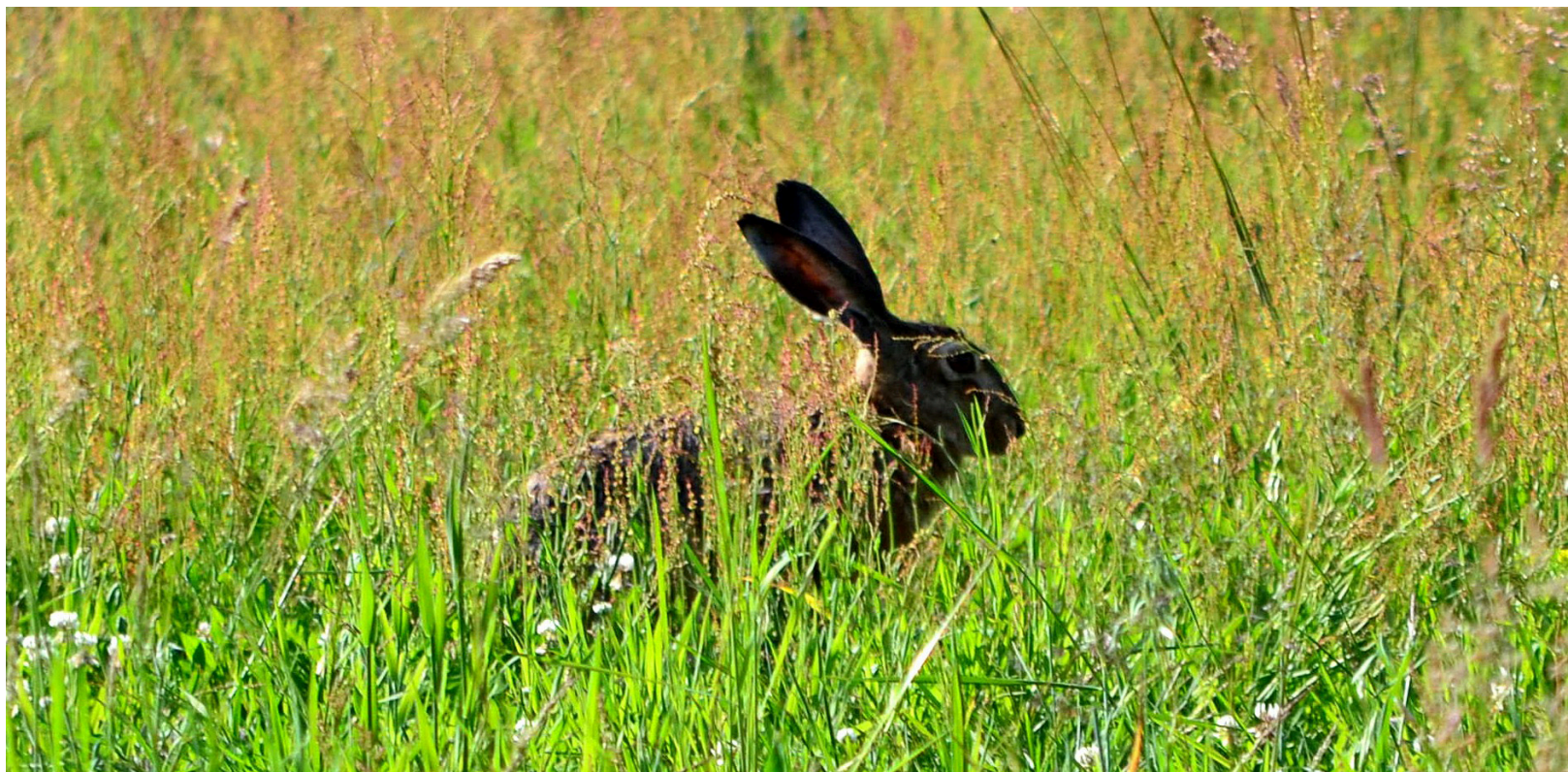
Na poprzedniej stronie:
Rzadko można zobaczyć
razem w locie oba gatunki
łabędzi. Na pierwszym
planie łabędź krzykliwy
(*Cygnus cygnus*), na
drugim łabędź niemy
(*Cygnus olor*).

Po prawej: Zimorodek
(*Alcedo atthis*) wygląda
jak żywy klejnot. Spotkać
go można nad brzegami
zbiorników wodnych,
gdzie poluje na ryby.

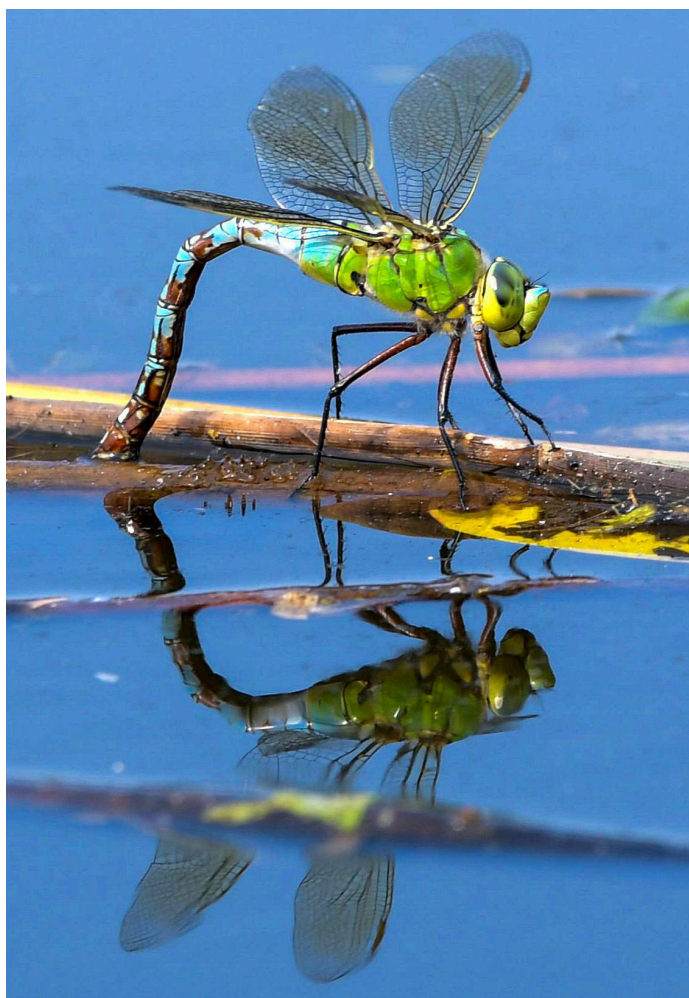

Na dole: Żaba wodna
(*Pelophylax kl. esculentus*)
to najczęściej występująca
w naszych zbiornikach
wodnych żaba. Jej
donośny głos słychać
na dziesiątki metrów.

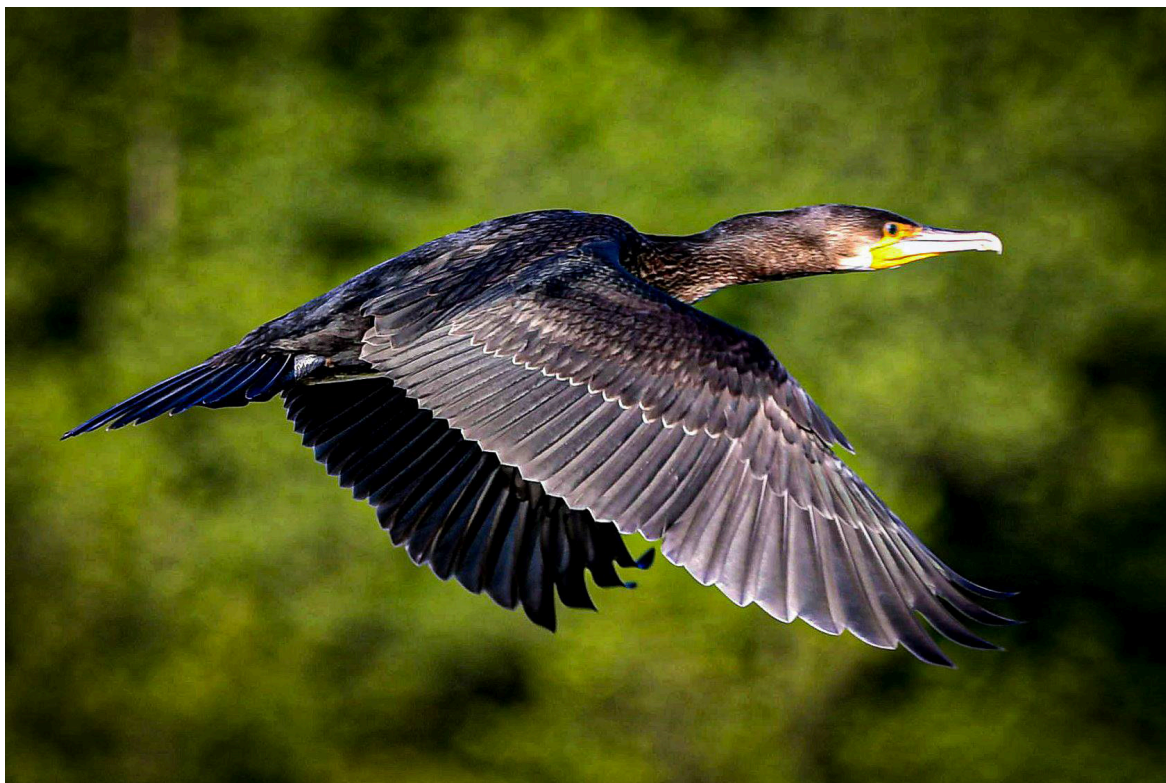

U góry: Zając szarak (*Lepus europaeus*) to prawdziwy sprinter wśród naszych zwierząt. W biegu potrafi osiągnąć nawet 70 km/h.

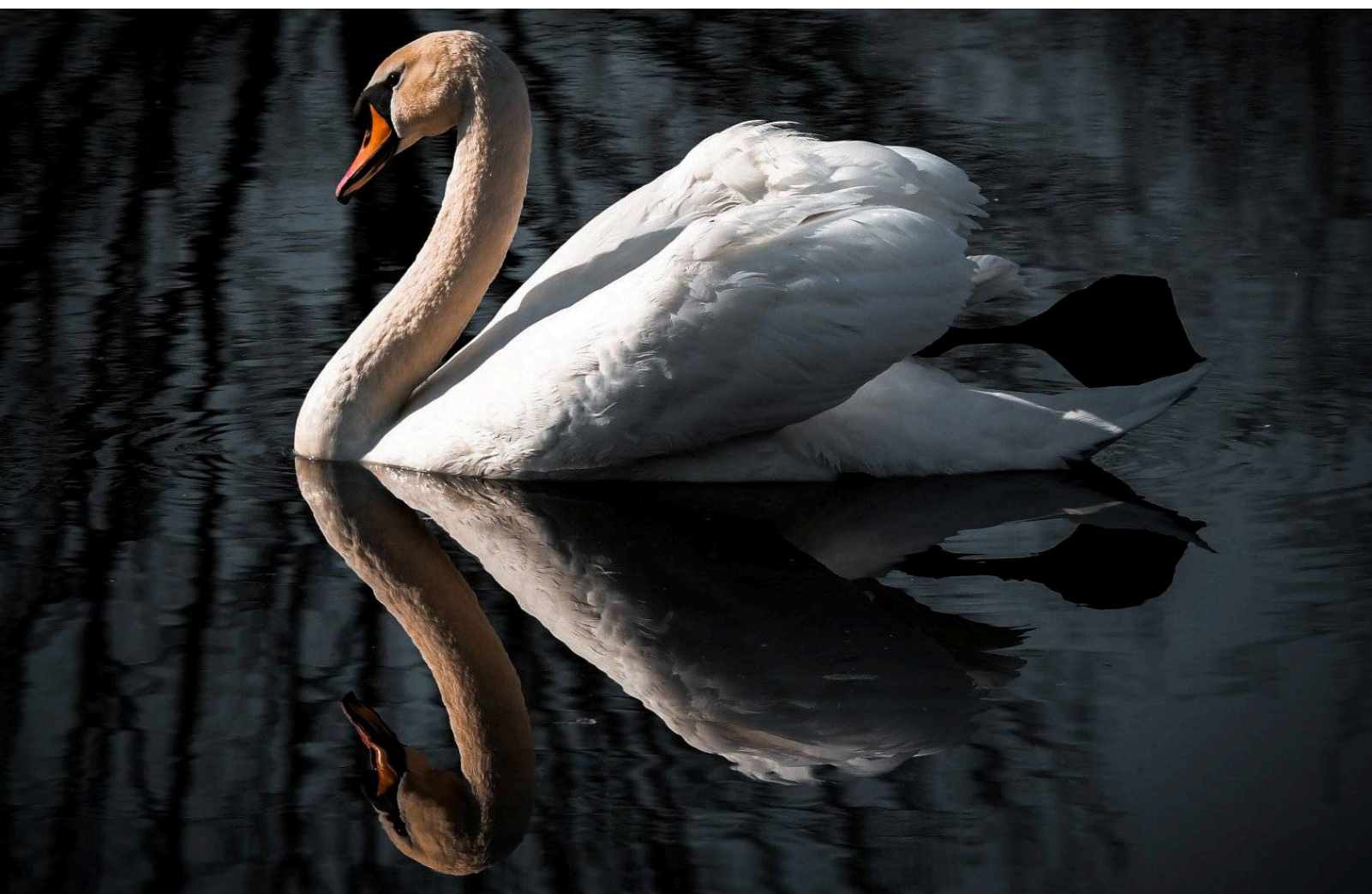

Po lewej: Husarz władca (*Anax imperator*) to jedna z naszych najpiękniejszych ważek. Składa jaja na roślinach wód stojących.

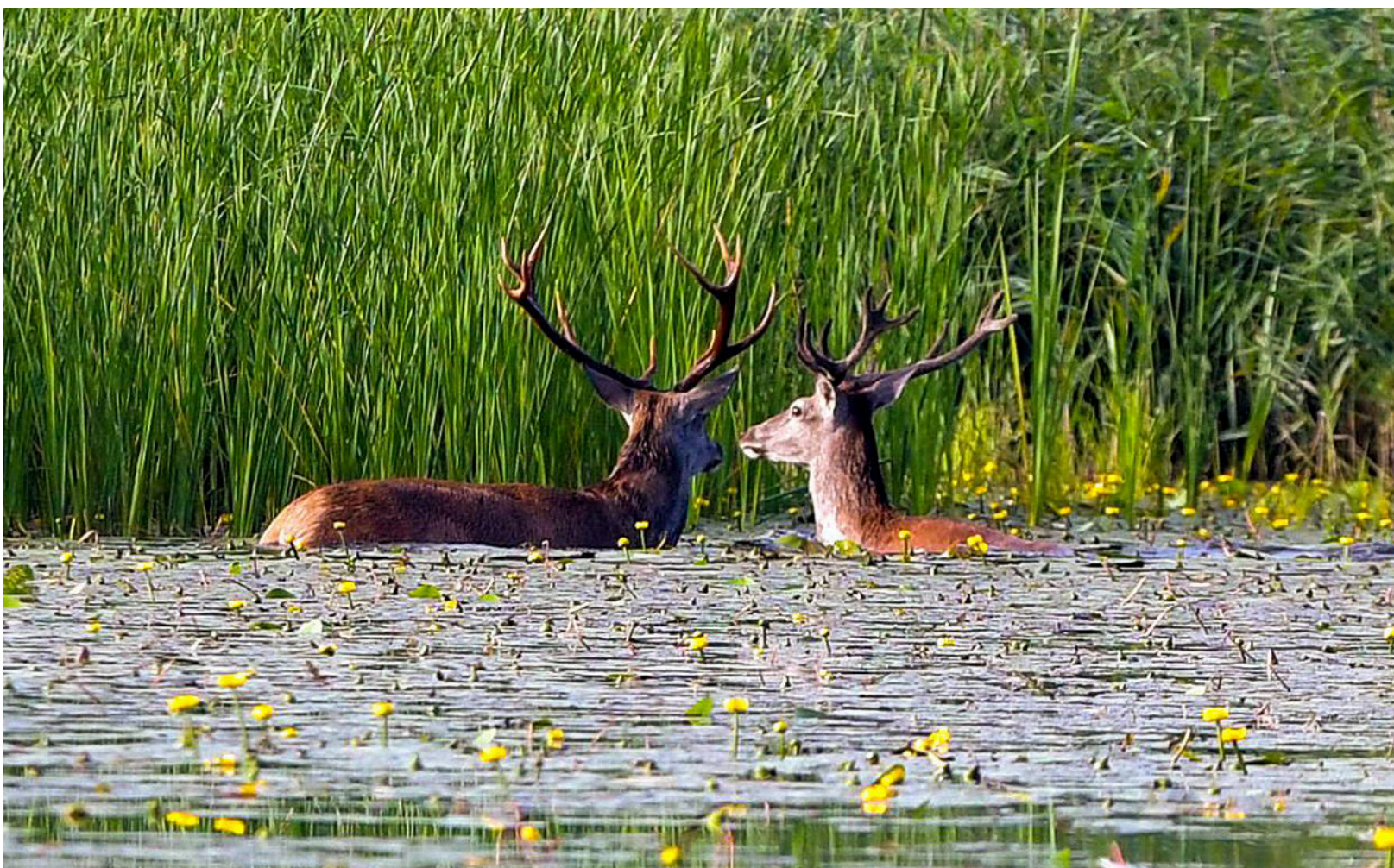
Po lewej: Kormoran (*Phalacrocorax carbo*) to piękny ptak, jednak jego nieumiarkowany apetyt na ryby generuje wiele konfliktów z rybakami.

Na dole: łabędź niemy (*Cygnus olor*) to wytworny mieszkaniec brzegów naszych wód. Odżywia się głównie roślinami wodnymi.

Po lewej: Zaskroniec (*Natrix natrix*) to gatunek niejadowitego węża. Jego polska nazwa pochodzi od żółtych plam znajdujących się w tylnej części głowy.

Na dole: Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*) wykorzystuje stawy hodowlane jako swoiste „spa”.

Po lewej: Czajka (*Vanellus vanellus*) zamieszkuje wilgotne łąki, pastwiska, czasem nawet pola, ale zawsze w bliskim otoczeniu zbiorników wodnych.

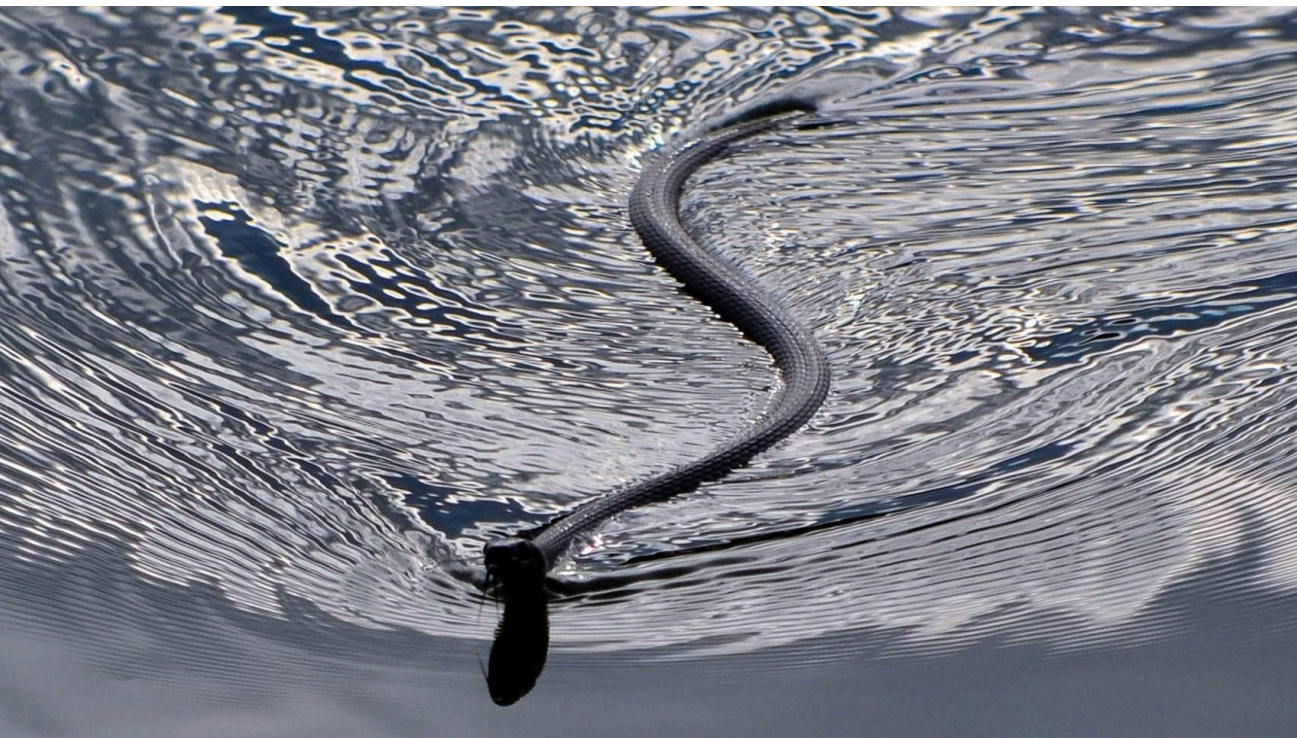
Po lewej: Jeż zachodni (*Erinaceus europaeus*) w przeciwieństwie do naszych wyobrażeń nie żywi się owocami. Zjada bezkręgowce, potrafi również polować na myszy.

Na następnej stronie:
Czapla siwa to pełen majestatu ptak, zarówno gdy brodzi po wodzie w poszukiwaniu pokarmu, jak i gdy zrywa się do lotu.

Na poprzedniej stronie:
„Wyrwidąb” największy ze
stawów na terenie gminy
o wschodzie słońca.

Po lewej: Zaskroniec
zwyczajny (*Natrix natrix*)
jest węzem, który
świetnie potrafi pływać.

Po lewej: Rokitniczka
(*Acrocephalus
schoenobaenus*)
zamieszkuje trzciny
w otoczeniu rzek i jezior.
Świetnie dostosowała
się do człowieka,
zajmując także zarośla na
stawach hodowlanych.

Po prawej: Sójka
(*Garrulus glandarius*) to
ciekawski ptak. Potrafi
naśladować głosy innych
zwierząt, a czasem
dźwięki samochodów
i innych maszyn.

Po lewej: Trzciny i nadbrzeżne łązy latem rozbrzmiewają głosami licznych ptaków. To bogate siedlisko umożliwiające żerowanie oraz dające doskonałe ukrycie. Na zdjęciu rokitniczka.

Na dole: Wszystkie młode ssaki są z natury ciekawskie i pełne energii. Nie inaczej jest w przypadku lisów rudyh (*Vulpes vulpes*).

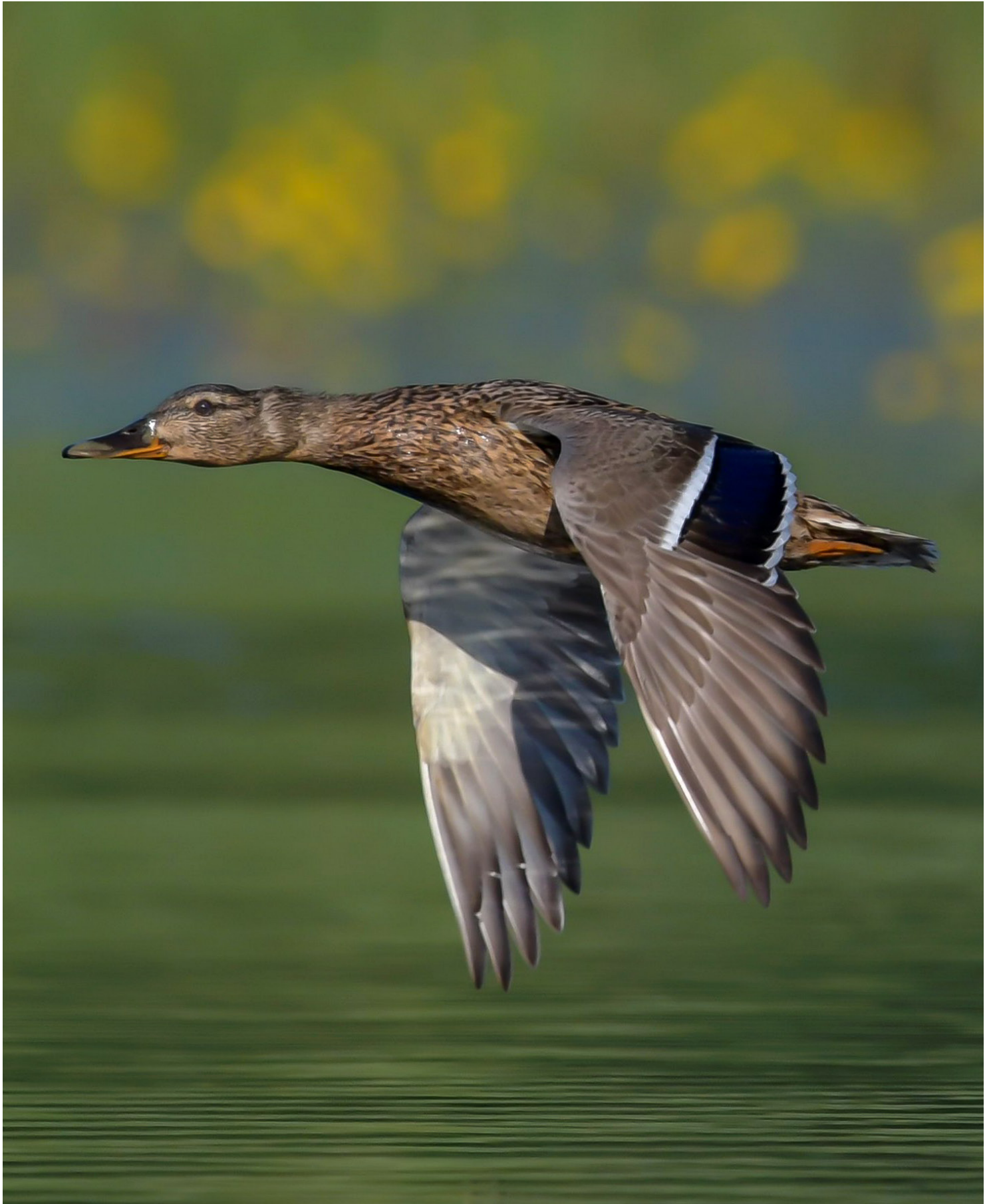

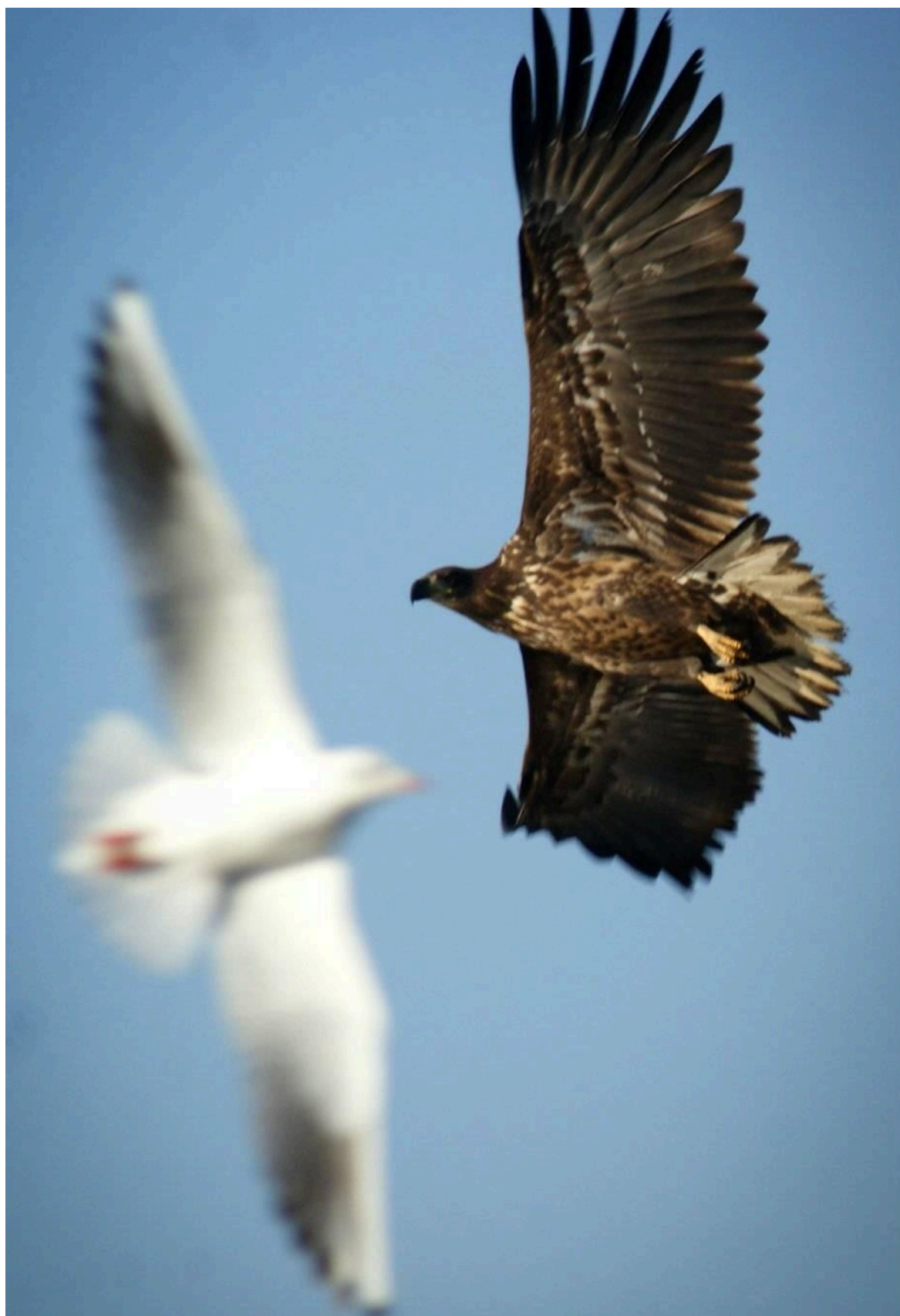

U góry: Łyska (*Fulica atra*) wiosną toczy zacięte walki o terytoria. Samce walczą również o samice, z którymi zbudują gniazdo.

Po lewej: Młoda Kłaskawka (*Saxicola rubicola*) zdaje się patrzeć z zainteresowaniem i niepokojem na fotografa.

Stawy rybne wiosną rozkwitają życiem. Nad wodą pojawiają się liczne gatunki kaczek

Po prawej: Czasem konkurencja o pokarm powoduje, że nawet tak majestatyczny drapieżnik jak bielik bywa niepokojony przez inne rybożerne ptaki.

Po lewej: Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) w trakcie poszukiwania pokarmu potrafi zebrać sporo owadów, aby przynieść je młodym do gniazda.

Po prawej: Gąsiorek mimo wielkości niewiele większej od wróbla, potrafi upolować taką zdobycz jak jaszczurki.

Po lewej: Szablak krwisty (*Sympetrum sanguineum*) to ważka, która zasiedla wody wszelkiego typu od stojących po wolno płynące. Żywe ubarwienie powoduje, że często zwracamy na nią uwagę.

U góry: Myszołów (*Buteo buteo*) to świetny łowca. Ponad 70 procent jego diety stanowią norniki – uciążliwe szkodniki naszych pól.

Po lewej: Sarna europejska (*Capreolus capreolus*). Młode dość długo są pod opieką swoich matek, czasem chodzą za nimi, a czasem spędzają długie godziny w ukryciu.

U góry: Młode łyski wyglądają upiornie.
Czasem trudno uwierzyć, że wyrosną z nich
tak eleganckie ptaki, jak ich matka.

Na stronach 36-37: Staw „Bryłka” miejsce,
gdzie niebo przygląda się swoim odbiciom.

Po lewej: W trakcie godów żurawie wykonują skomplikowany taniec składający się z podskoków, trzepotania skrzydeł i pokłonów.

Po prawej: Czapla biała (*Ardea alba*), niegdyś bardzo rzadka, obecnie to coraz liczniejszy ptak na terenie Polski. Gniazduje w koloniach, często w towarzystwie innych gatunków czapli.

Na dole: Młoda tyska przemierzająca na swych szczudlastych nogach podmokłe tereny wygląda jak prawdziwe brzydkie kaczątko.

Po lewej: Gąsiorek (*Lanius collurio*) znany jest ze zwyczaju tworzenia spiżarni. Są to zazwyczaj cierniste krzewy, na których kolce ten ptak nabija ciała swoich ofiar – najczęściej owadów, czy niedużych kręgowców.

Na dole: Perkoz doskonale radzi sobie zarówno pod wodą, jak i na jej powierzchni.

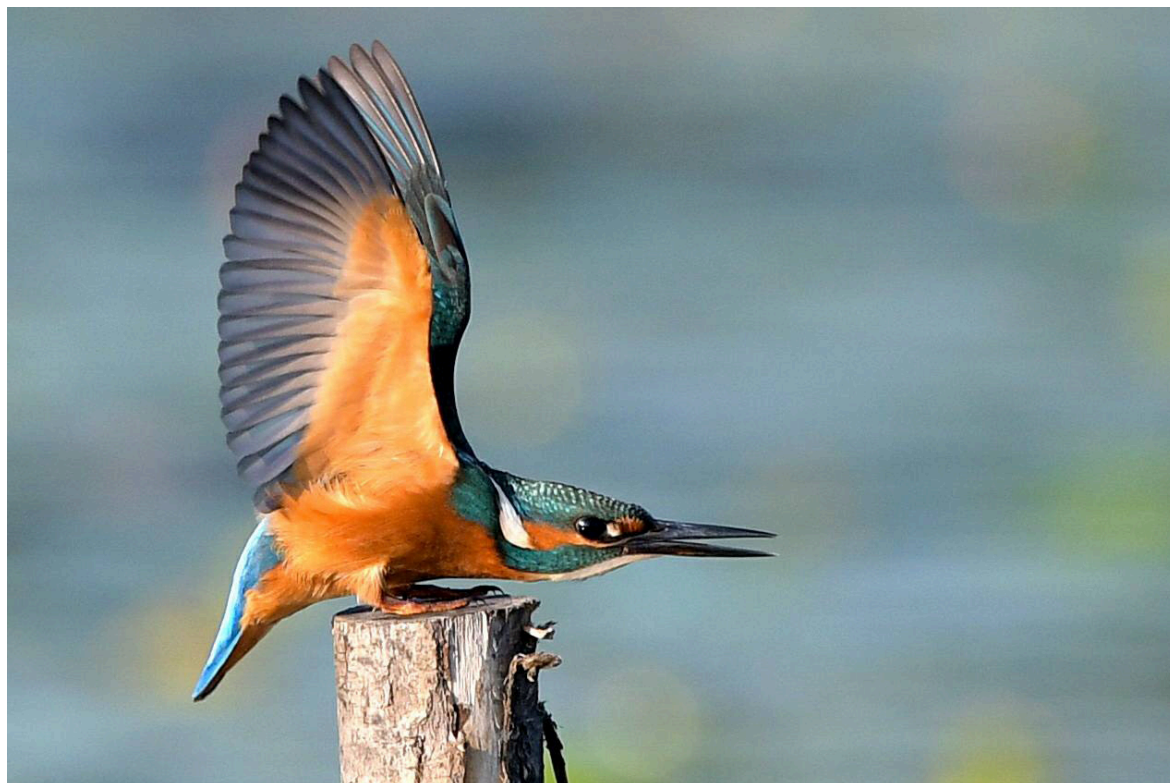

U góry: Taniec
godowy perkozów
jest spektakularny.
Tutaj widzimy jego
pierwsze figury.

Po lewej: Gniazdo perkoza
stanowi zazwyczaj
platforma wykonana
w formie stosu roślinności
wodnej, na szczycie której
ptak ten składa jaja.

Po prawej: Zimorodek (*Alcedo atthis*) – jego nazwa pochodzi nie od zimy, a od ziemi, bo w stromych skarpach wykopuje norki, w których lęgną się młode.

Po prawej: Dzięcioły to troskliwi rodzice. Na zmianę dokarmiają pisklęta nawet gdy te podrosną już na tyle, aby opuścić dziuplę.

Po lewej: Błotniak stawowy – to sprawny łowca. Jego uwadze nie umknie żaden gryzoń, który jest jego ulubionym pokarmem.

Na dole: Gęsi często zbierają się w większe stada. Czują się wtedy bezpieczniej, każdy zbliżający się drapieżnik jest już z daleka śledzony przez wiele par oczu.

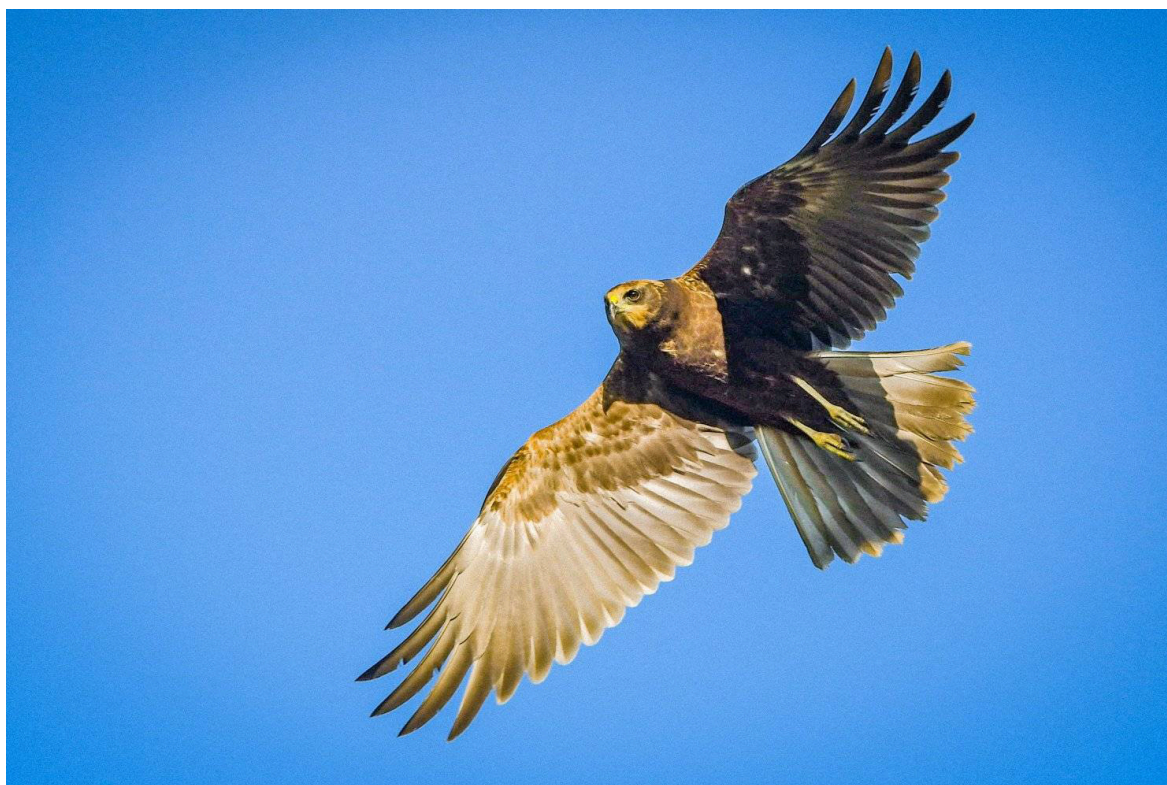

Na poprzednich stronach:
Wiosna nad stawami
wybucha ze zdwojoną
siłą przy pierwszych
ciepłych dniach.

Po lewej: W jasnym
świecie wschodzącego
słońca ptaki witają
dzień swoim śpiewem
– każdy gatunek
o nieco innej porze.

Na dole: Bocian biały
(*Ciconia ciconia*) to chyba
najlepiej znany w polskim
społeczeństwie ptak. Mało
kto zdaje sobie jednak
sprawę, że to bezwzględny
łowca, żywiący się
nie tylko żabami, ale
i gryzoniami czy węzami.

U góry: Wiewiórki, to bardzo ciekawe stworzenia. W Polsce występują w dwóch odmianach barwnych – rudej lub czarnej, ale czasem spotyka się osobniki o barwach pośrednich.

Po lewej: Błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*) to sprzymierzeniec rolnika – większość pokarmu w jego diecie stanowią szkodniki upraw: myszy i norniki.

Po prawej: Śmieszka (*Larus ridibundus*), to najliczniejsza i najszerzej w Europie rozpowszechniona mewa. Tworzy liczne kolonie, w których ptaki solidarnie bronią się przed drapieżnikami.

Na dole: Żaby wodne uwielbiają wygrzewać się w słońcu nad brzegami zbiorników. Jednak wystarczy pojawienie się jakiegokolwiek zagrożenia, aby natychmiast schowały się głęboko w wodzie.

Na następnej stronie: Łabędzie to majestatyczne ptaki, o wielkiej sile. Zdenerwowany ptak w obronie młodych potrafi uderzeniem skrzydła złamać człowiekowi rękę.

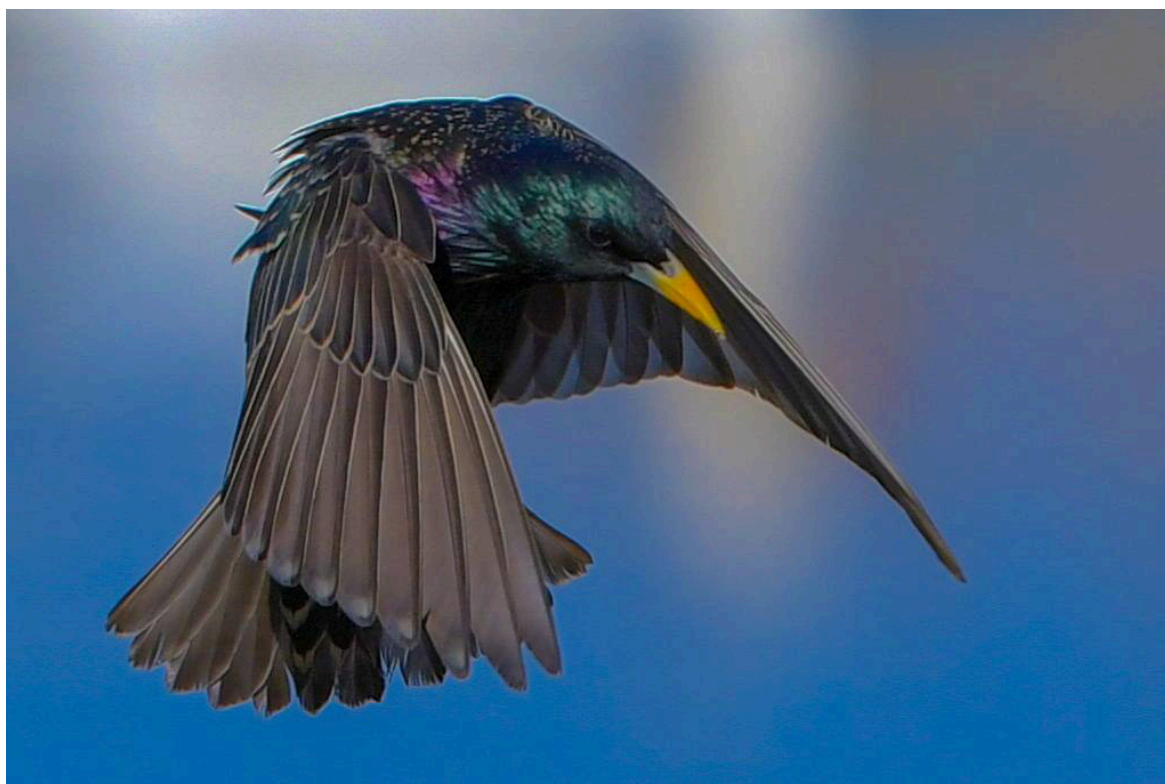
U góry: U zrywającej się do lotu łyski uwagę zwracają wielkie stopy. Pozwalają one temu ptakowi sprawnie poruszać się po podmokłych terenach.

Po prawej: Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*) to piękny motyl związany z wilgotnymi łąkami. Dorosłe motyle pojawiają się w środku czerwca. Gatunek jest objęty ochroną ścisłą.

U góry: Unoszące się w powietrzu w poszukiwaniu zdobyczy błotniaki stanowią atrakcyjny obiekt do obserwacji.

Po lewej: Szpak (*Sturnus vulgaris*) to jeden z pospolitszych naszych ptaków. My widzimy go jak prawie jednolicie czarnego, za to ptaki widzą siebie w sposób bardziej kolorowy, bo jego pióra odbijają niewidoczny dla nas ultrafiolet.

U góry: Łabędź niemy jak czuły rodzic zajmuje się gromadką swojego potomstwa.

Na poprzedniej stronie: Wilgotne lasy nad stawami.

Na poprzednich
stronach: Niebo i woda,
niepowtarzalny spektakl.

Po prawej: Dymówka
(*Hirundo rustica*) to zwinny
lotnik. Żywi się owadami
chwytanymi w locie.

Na dole: Bielinek
kapustnik (*Pieris
brassicae*) znany jest
doskonale jako szkodnik
upraw, ale pospolicie
występuje również na
dzikich roślinach.

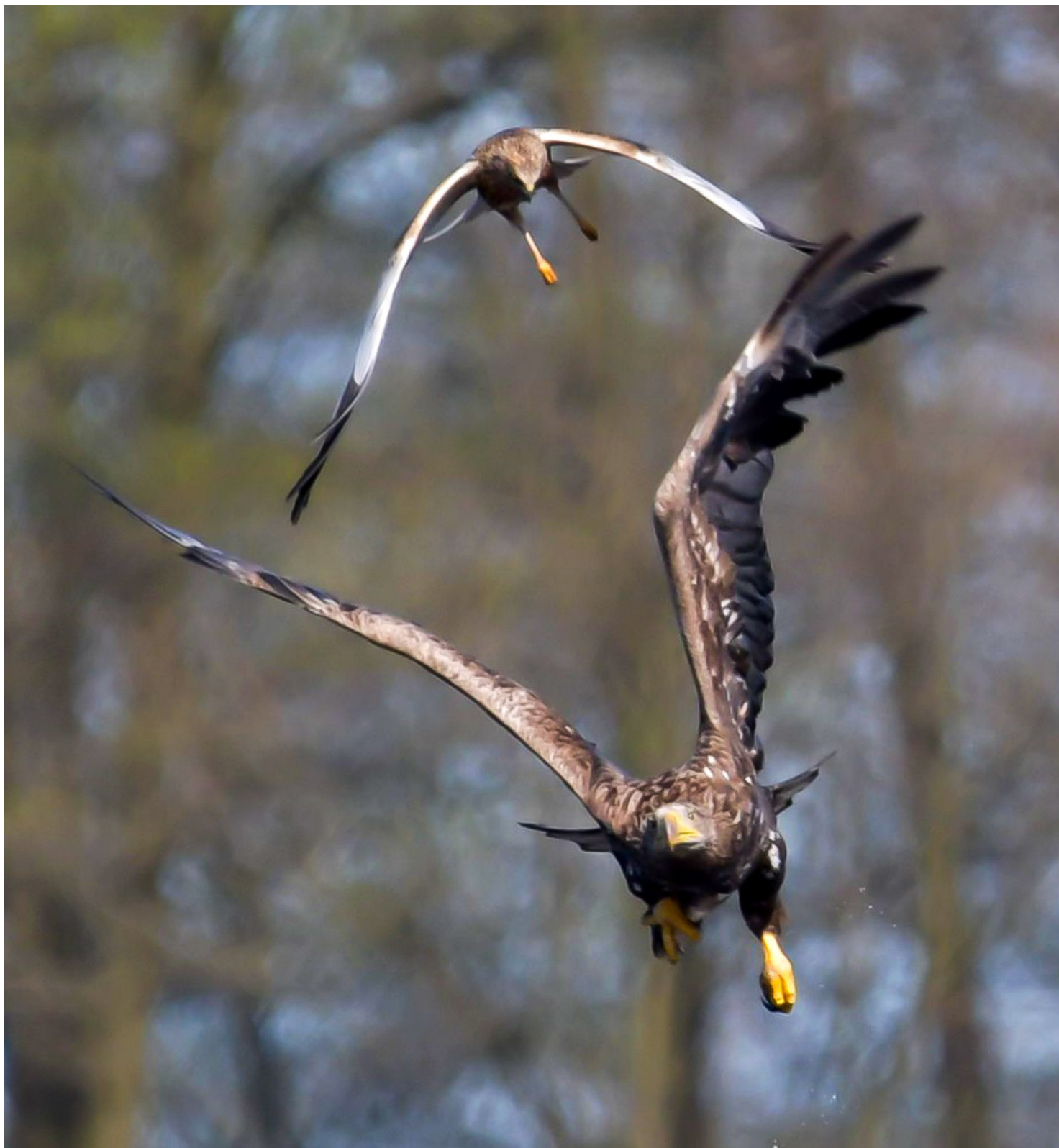

Po lewej: Kryżówka (*Anas platyrhynchos*) to chyba najliczniejsza spośród kaczek występujących w Polsce. Jest wszystkożerna, ale najczęściej żywi się roślinami, szczególnie wodnymi.

Na dole: Pisklęta jak puchate kulki poruszają się po wodzie.

U góry: Pomimo swej wielkości bielik może czasem przegrać walkę z bardziej zmotywowanym ptakiem.

Na następnej stronie u góry: Czapla siwa (*Ardea cinerea*) potrafi doskonale zamaskować się, cierpliwie oczekując na złowienie ryby.

Na następnej stronie na dole: Jaszczurka żyworodna (*Zootoca vivipara*) to mniejsza spośród polskich jaszczurek, występująca często na terenach wilgotnych.

U góry: Czasem nawet między łabędziami dojdzie do sprzeczki...

Po prawej: młody szpak nie do końca radzi sobie jeszcze z trudną umiejętnością lotu.

Na następnej stronie: Przed lipcową burzą nad stawami robi się cicho...

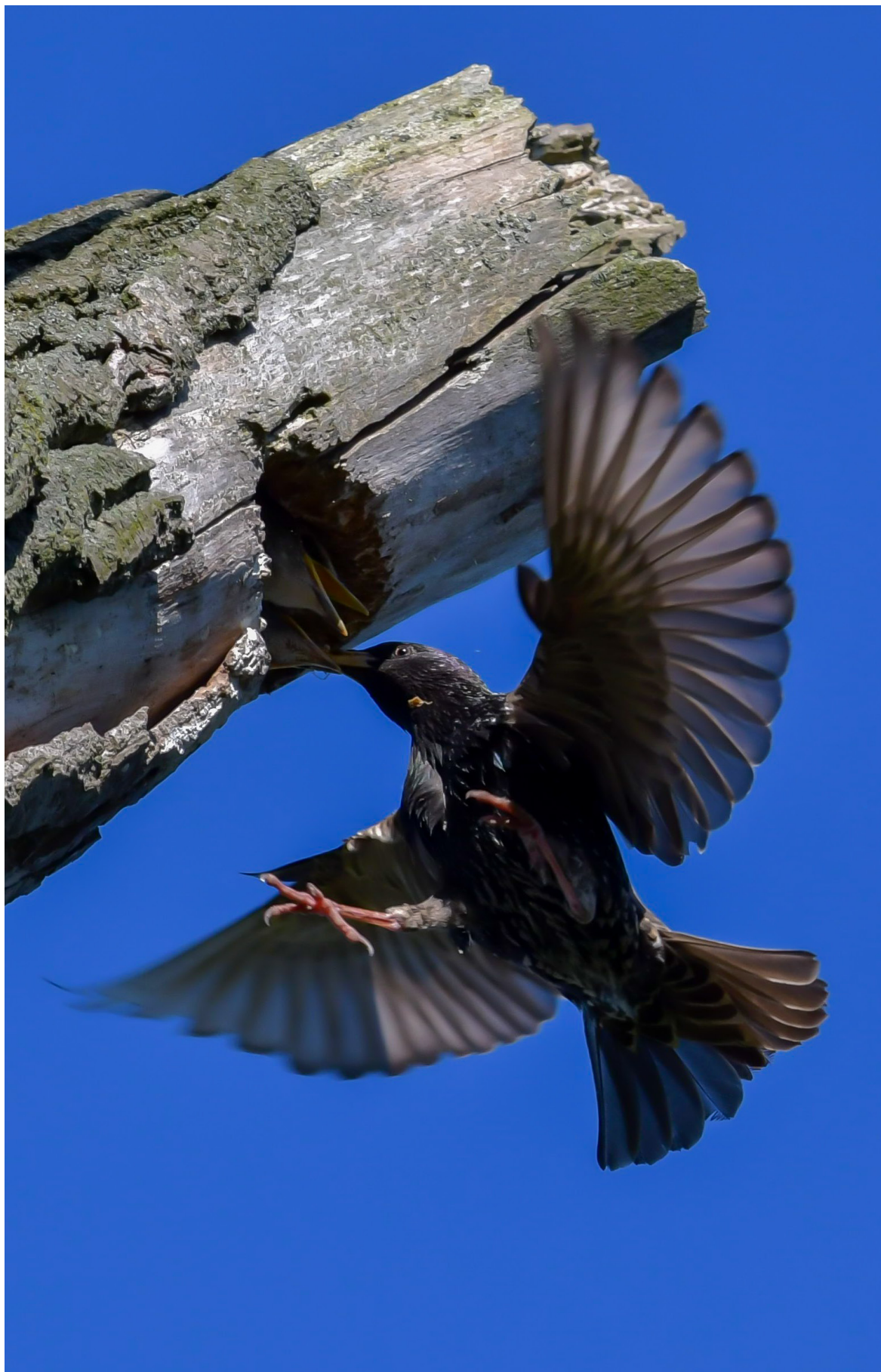

Na poprzedniej stronie:
Bielik to król przestworzy.
Jest największym ptakiem
gniazdującym w Polsce.

Po lewej: Szpaki (*Sturnus
vulgaris*) znamy głównie
z budek lęgowych.
Pierwotnie jednak ten
ptak zasiedlał dziuple
w próchniejących
konarach drzew.

Na stronach 62-63:
W sztuce żuraw
symbolizuje szczęście,
długowieczność,
honor i lojalność.

Na poprzedniej stronie u góry: Jak większość ptaków drapieżnych, błotniaki są świetnymi lotnikami. Z jednej strony potrafią długo, bez wysiłku utrzymywać się w powietrzu, a z drugiej – błyskawicznie atakować swoje ofiary.

Na poprzedniej stronie na dole: Szerszeń europejski (*Vespa crabro*) pomimo groźnego wyglądu i dużej wielkości, zazwyczaj nie zaczepla ludzi.

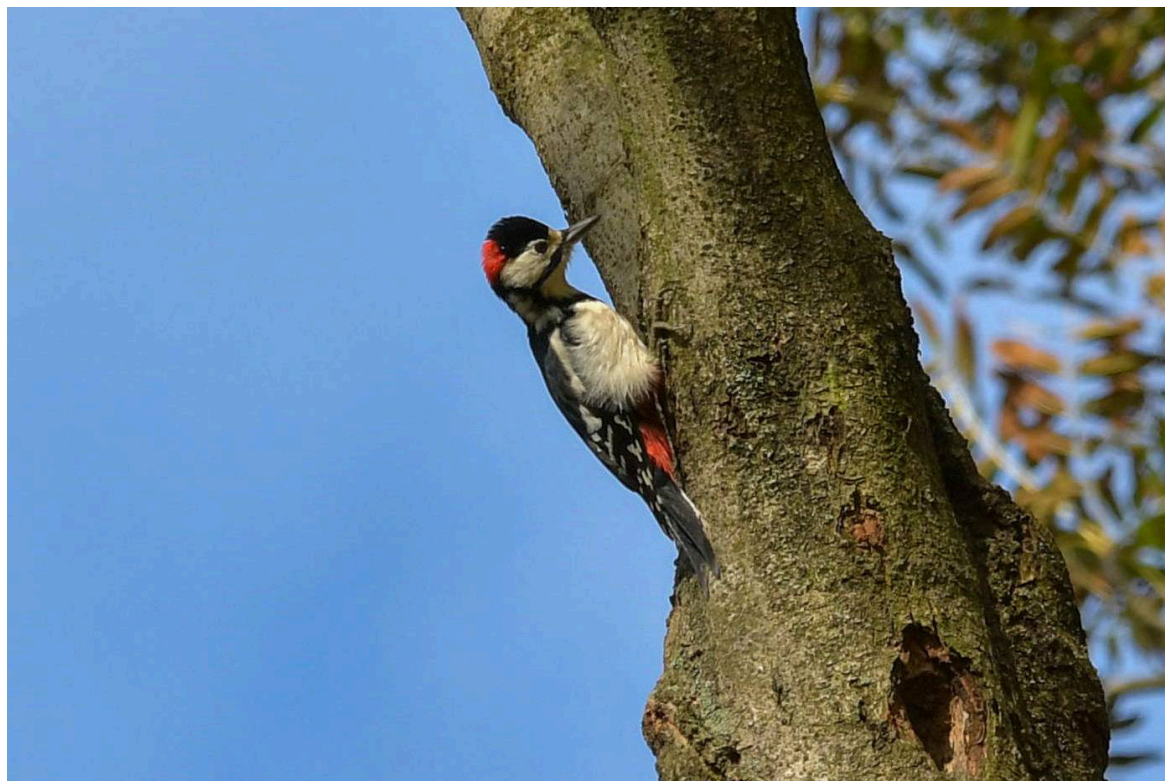
Po lewej: Gdy na naszych łąkach, w lasach i ogrodach licznie pojawiają się pająki to znak, że zaczęła się jesień.

Na następnych stronach: „Wrota” do jednego z dwóch rezerwatów, znajdujących się na terenie gminy.

Po prawej: Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) nazywany bywa lekarzem drzew. Ich obecność często świadczy o tym, że dane drzewo opanowane jest przez szkodliwe korniki inne owady, które są pożywieniem dla tych ptaków.

Na dole: Bogatka (*Parus major*) często gości w naszych karmikach. W dzikiej przyrodzie zimą potrafi podlatywać do sierści jeleni, aby wyjadać przebywające tam pasożyty.

U góry: Błotniak potrafi latać szybko i zwinnie, w trakcie łowów tworząc na tle błękitnego nieba rudą plamę.

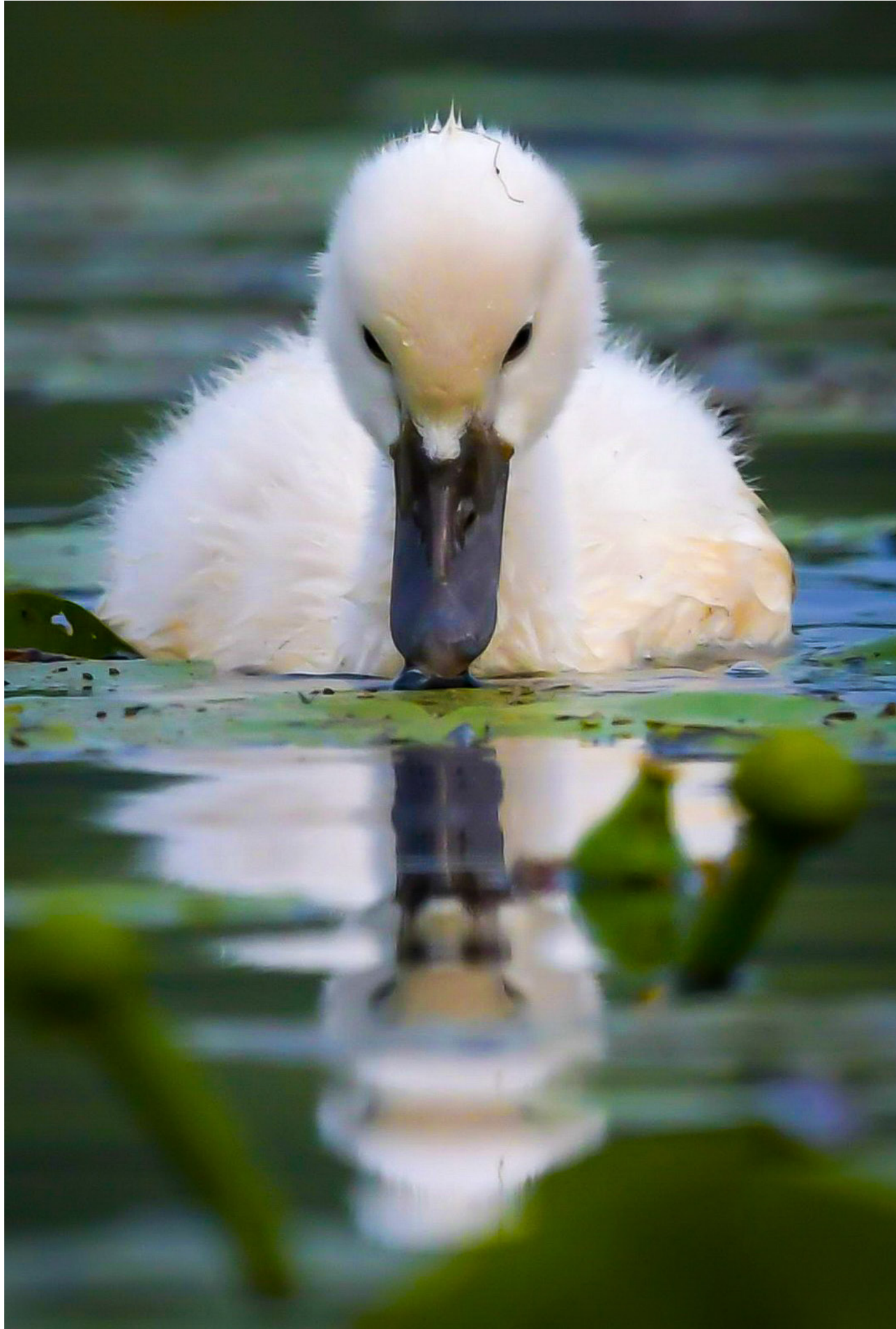
Po lewej: Żaby bytują w różnych środowiskach. Możemy spotkać je na łąkach, w lasach, ale rozmnażać potrafią się tylko w zbiornikach wodnych.

U góry: Rusałka pawik (*Aglais io*) to jeden z pospolitszych krajowych motyli. Ich gąsienice żerują na liściach pokrzywy.

Po lewej: Sójka (*Garrulus glandarius*) jesienią żywi się głównie żółędziami, które potrafi przetranszować na spore odległości i zakopywać w darni. Jeśli zapomni o swojej spiżarni, wtedy wiosną w tym miejscu wyrosną młode dęby.

Po prawej: Pisklęta łąbędzy potrafią nurkować, aby zdobyć pożywienie.

Na str. 74-75: Pracowity
choć nieuchwytny dla
oka, bóbr (*Castor fiber*).

Na poprzedniej stronie
u góry: Latem pojawiają
się na naszych łąkach
dojrzałe formy owadów
prostoskrzydłych,
o których często mówimy
zbiorniczo „koniki polne”.
Ich głos umilający
kojarzący się nam z latem
powstaje przez pocieranie
odnóży o pokrywę ciała.

Na poprzedniej stronie na
dole: Rzekotka drzewna
(*Hyla arborea*) to jeden
z piękniejszych krajowych
płazów. Na końcach
palców ma przyłgi
pomagające wspinać
się na krzewy i drzewa.

Po prawej: Zorzynek
rzeżuchowiec
(*Anthocharis cardamines*)
pojawia się najliczniej
kiedy zaczyna kwitnąć
rzeżucha łąkowa na której
najchętniej żeruje.

Na górze oraz na następnej stronie: Błotniaki stawowe lubią zakładać gniazda w rozległych trzcinowiskach. Gdy nie ma takich w okolicy, potrafią osiedlić się nad kilkuarowymi oczkami wodnymi.

Po prawej: Trznadel (*Emberiza citrinella*) to jeden z pospolitszych naszych ptaków. Pomimo to, z bliska okazuje się zaskakiwać nieoczywistą urodą.

Po lewej: Bogatka jesienią w poszukiwaniu pokarmu przemierza różne siedliska. Ten nie związany z wodami gatunek potrafi zapuścić się również między trzciny.

Na dole: Żurawie do niedawna były bardzo płochliwymi ptakami. Obecnie stają się na tyle ufne wobec człowieka, że można je obserwować w terenie ze stosunkowo niedużej odległości.

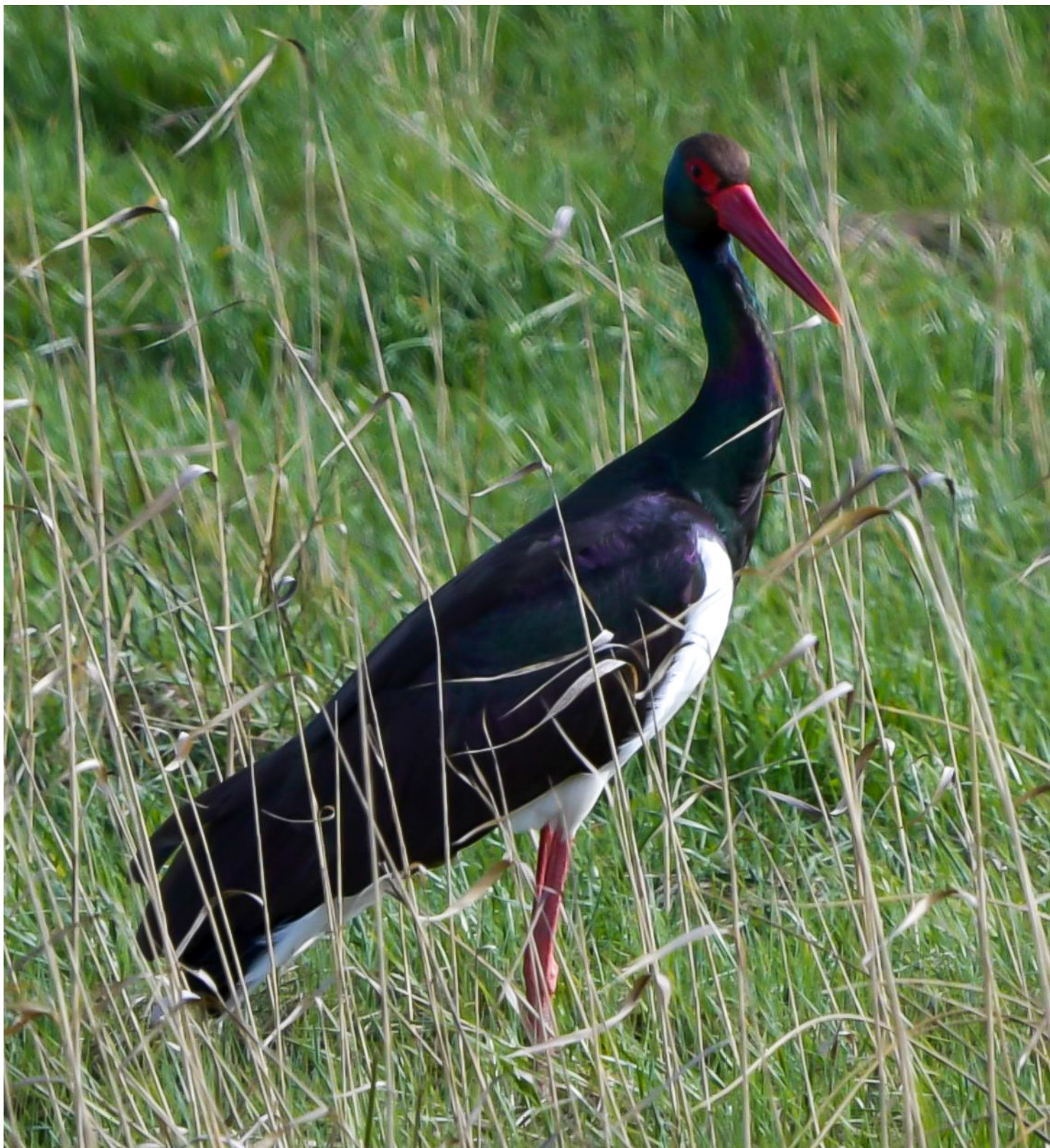

U góry: łąbédź niemy aby wznieść się w powietrze,
musi rozpędzić się do sporej prędkości.

Na następnych stronach: Bielik ze swoją zdobyczą.

U góry: Bocian czarny (*Ciconia nigra*) to płochliwy rzadki mieszkaniak rozległych kompleksów leśnych. Pomimo to, coraz częściej można zobaczyć go blisko siedzib ludzkich.

Po prawej: Te piękne ptaki zamieszkują tereny podmokłe, obfite w płazy, małe ryby czy bezkręgowce. Gniazdują w lesie, najchętniej na starych liściastych drzewach.

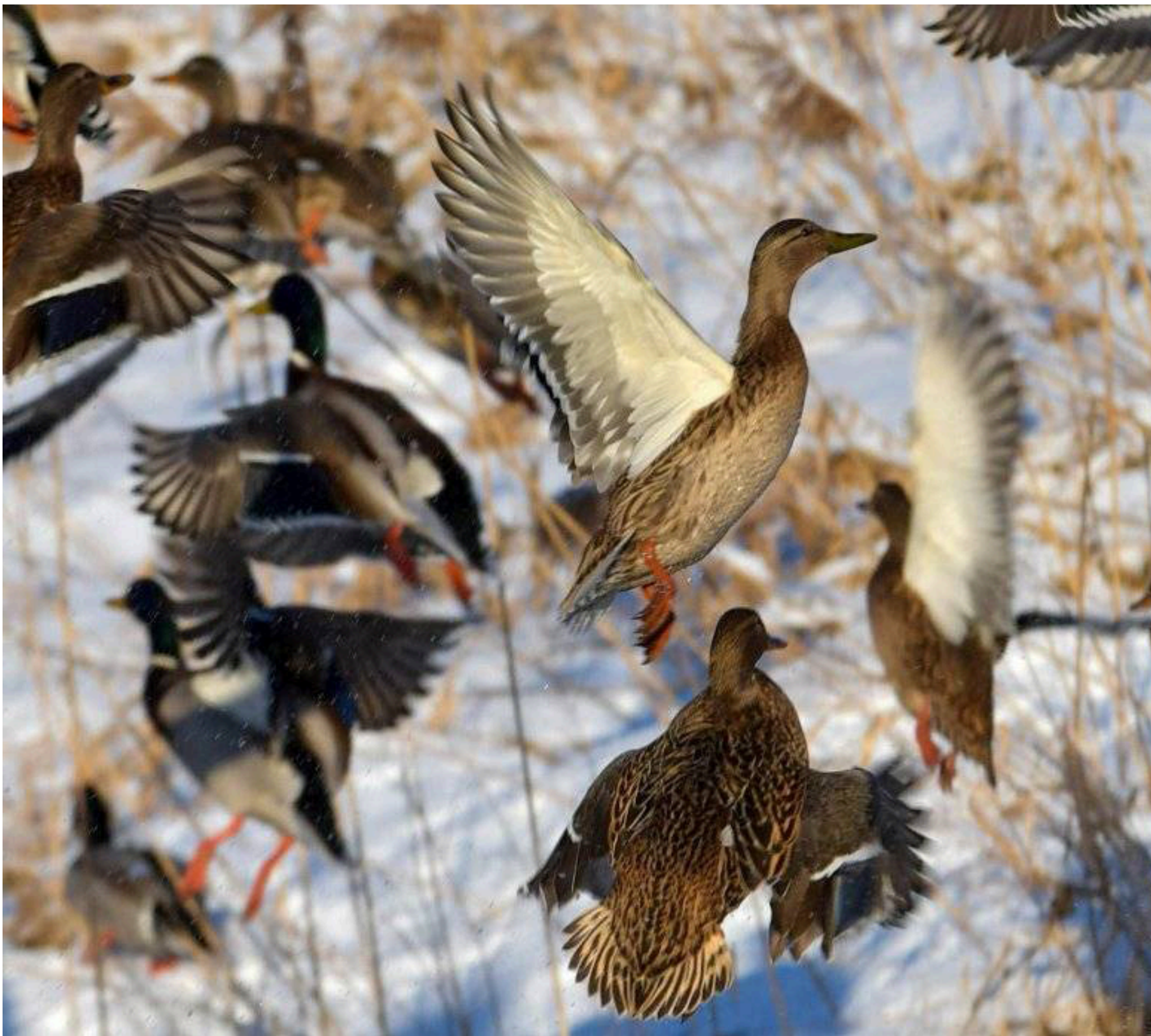

Po prawej: Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*). Pomimo, że gatunek jest kojarzony z dużymi kompleksami leśnymi, bardzo często lubi korzystać z błota zalegającego na dnie spuszcanych stawów.

Na dole: Gotębie pocztowe podczas lotu są wdzięcznymi modelami.

U góry: Krzyżówki jesienią zbijają się w większe grupy. Robią tak zarówno dla bezpieczeństwa oraz aby zmniejszyć wydatki energetyczne.

Po prawej: Zimorodek (*Alcedo atthis*) to doskonały łowca. Najczęściej poluje z zaskaki, czekając aż drobne ryby podpłyną w otoczenie, by błyskawicznym nurem złapać tę upatrzoną.

Na dole: Kos (*Turdus merula*) pierwotnie był ptakiem leśnym, ale od XIX wieku zaczął zbliżać się do ludzkich siedzib i dziś widzimy go również w obrębie zabudowy wiejskiej i w miastach.

U góry: Bielik to król przestworzy. Jest największym ptakiem gniazdującym w Polsce.

Na następnych stronach: Pierwszy jesienny śnieg zapowiadający nadejście zimy.

U góry i na dole: Bąk (*Botaurus stellaris*) chwytą ryby czatując w płytkiej wodzie. Czasem podkrada się powoli do swej ofiary i z bliskiej odległości błyskawicznym ruchem łąpie ją.

Po prawej: Krokiem wytrawnego tancerza bąk opuszcza łowisko. Warto pamiętać, że mimo, że zjada ryby, to jego zdobyczą jest tak zwany rybi chwast.

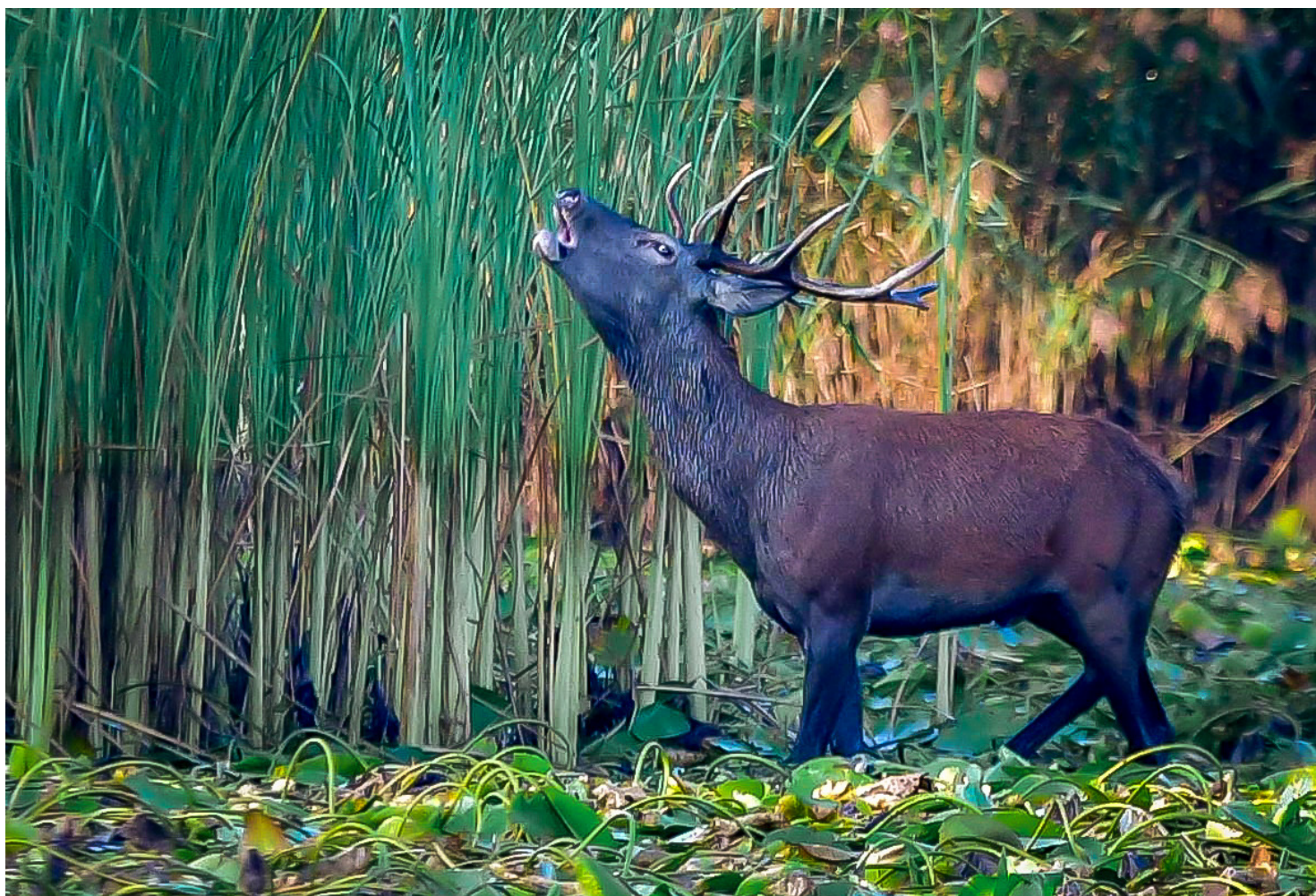

Po prawej: Kłaskawka (*Saxicola rubicola*) na zimę odlatuje od nas, ale zimuje niedaleko, na południu Europy.

Na dole: Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*). Wczesna jesień to dla tego gatunku pora godów zwana rykowiskiem.

U góry: Mewy żywią się głównie rybami, pomimo to rybacy nie uważają ich za swoich największych konkurentów. Wynika to z faktu, że żywią się głównie drobnicą.

U góry: Gąsiorek jest wytrwałym wędrowcem, zimę spędza w Afryce.

Na następnej stronie: Gdy nadchodzi jesień, przez nasze tereny przelatują liczne dzikie gęsi. Odpoczywają wtedy na zbiornikach wodnych, aby nabrać sił do dalszej wędrówki na południe.

Na następnych stronach: Łabędź niemy (*Cygnus olor*). Ten majestatyczny ptak osiąga rozpiętość skrzydeł nawet do 2,5 metra.

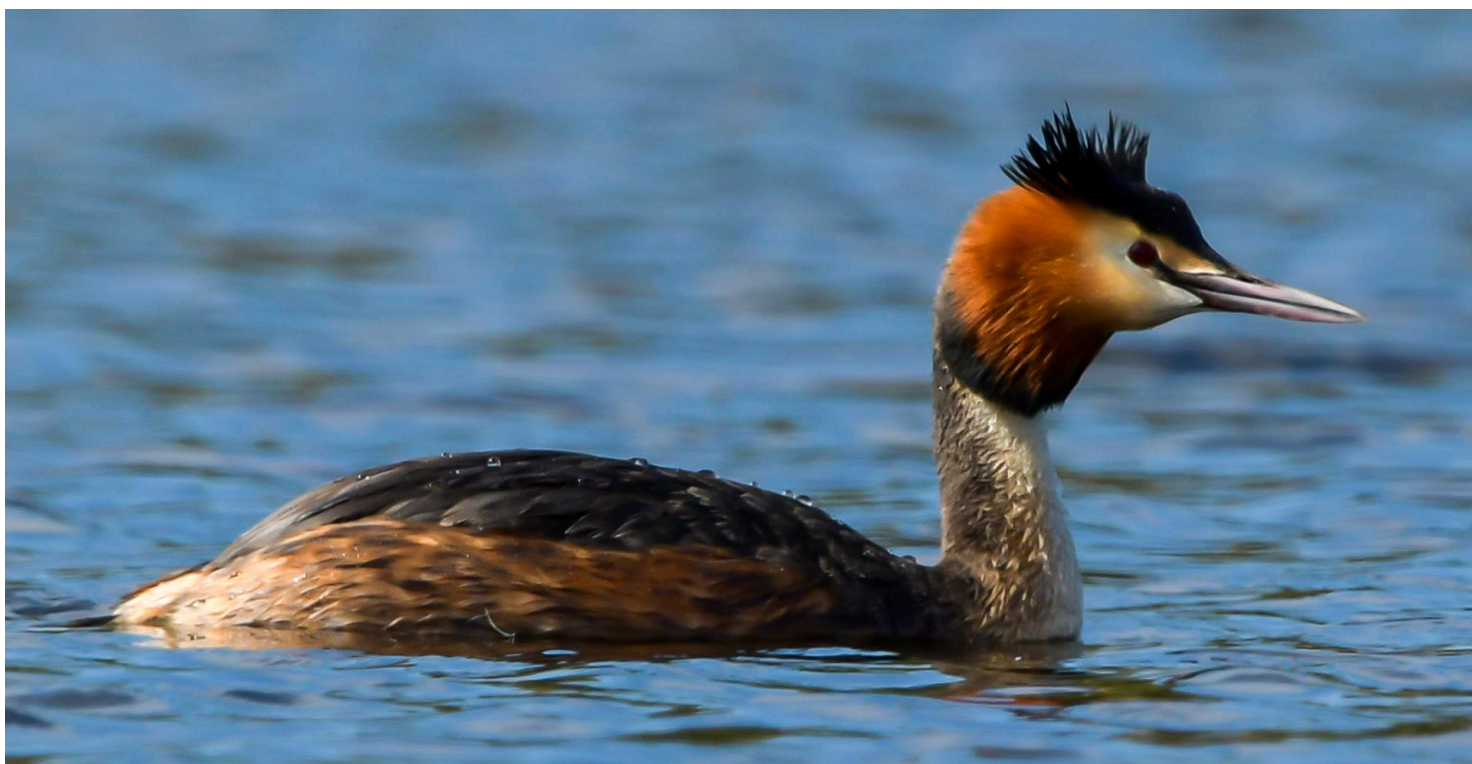

U góry: Sarna europejska na zimę potrafi łączyć się w stada. Czasem jest to kilka osobników, a czasem grupa osiągająca liczebność powyżej stu.

Na dole: Perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*) odżywia się głównie rybami. Łowiąc je potrafi nurkować na głębokość do 30 metrów.

Na następnej stronie u góry: Żurawie jeszcze niedawno odlatywały na południe, na Węgry i dalej. Obecnie coraz częściej zimują na terenie Polski.

Na następnej stronie na dole: Rybitwy są doskonałymi łowcami, pomimo to rybacy często je tolerują, gdyż wytapiają drobne ryby, które bywają konkurencją dla karpia.

Po lewej: Błotniak stawowy to pięknie ubarwiony ptak. W trakcie lotu zwraca uwagę jego szlachetna sylwetka.

Po prawej: Naturalny most nad Potokiem Jeżowskim, chętnie wykorzystywany przez dzikie zwierzęta.

Na dole: Krogulec (*Accipiter nisus*) jest ptakiem drapieżnym niewiele większym od kukułki. Często zimą można spotkać go, gdy poluje przy karmnikach.

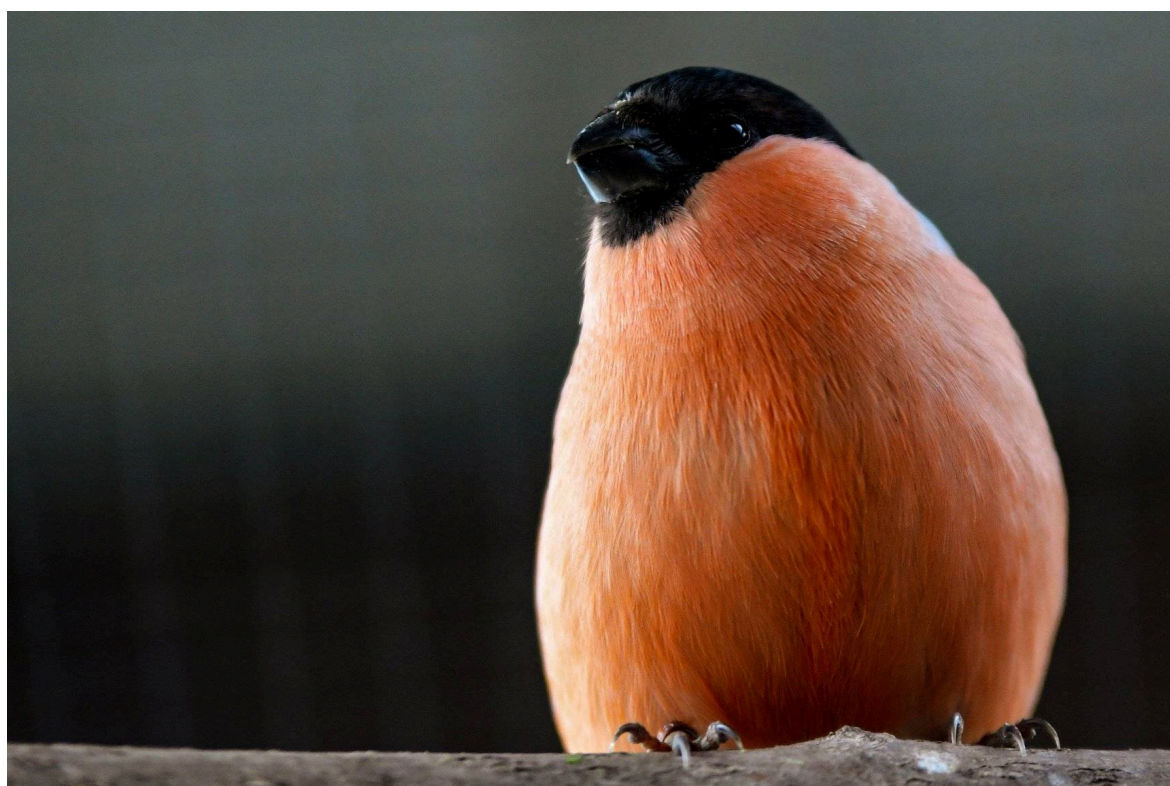

Na poprzednich stronach:
Zimowa cisza w letnich
ostojach ptaków.

Po prawej: Kawka (*Corvus
monedula*) pierwotnie
zamieszkiwała stare
dziuplaste drzewa, czy
rozpadliny skał. Obecnie
jest ściśle związana
z człowiekiem, zasiedlając
budynki i ich otoczenie.

Po prawej: Gil (*Pyrrhula
pyrrhula*). Ptak ten kojarzy
nam się z zimą, jednak
obecnie przez cały rok
przebywa na terenie
Polski, zakładając u nas
gniazda. Zimą jest bardziej
widoczny, zbliżając się do
terenów zabudowanych.

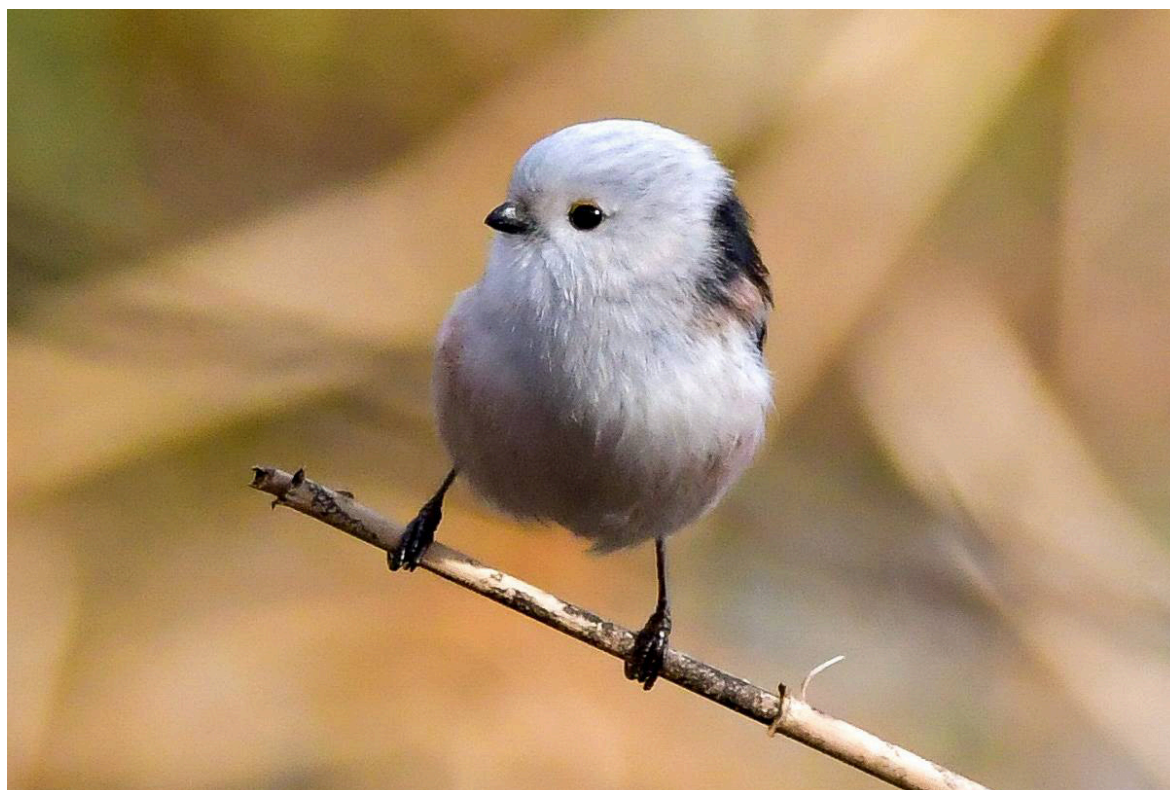
Wydra europejska (*Lutra lutra*) odżywia się głównie rybami. Do niedawna była skrajnie rzadka, teraz coraz częściej można ją spotkać nad brzegami naszych wód.

Po prawej: Wodnik (*Rallus aquaticus*) odżywia się głównie bezkręgowcami, ale nie pogardzi mięsem, gdy napotka martwą rybę.

Po prawej: raniuszek (*Aegithalos caudatus*) to jeden z naszych najładniejszych ptaków. Najłatwiej zaobserwować go zimą, gdy uwija się po ogrodach, poszukując owadów stanowiących jego pokarm.

Na następnej stronie: Łabędź niemy (*Cygnus olor*) jeszcze nie tak dawno temu jesienią migrował na południe. Teraz coraz więcej ptaków zostaje na zimę w Polsce.

Na stronach 109-110: Piękno zimowego krajobrazu- błękitne niebo, słońce i śnieg.

Gmina Ciasna

ul. Nowa 1a

42-793 Ciasna

www.ciasna.pl

